

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.ghaemiyeh.com
www.ghaemiyeh.org
www.ghaemiyeh.net
www.ghaemiyeh.ir

حکومت بر دلہا

اولین و آخرین خطبہ پیامبر اعظم

سید محمد شفیع مازندرانی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حکومت بر دل ها

نویسنده:

محمد شفیع مازندرانی

ناشر چاپی:

مسجد مقدس جمکران

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۱۲	حکومت بر دل ها
۱۲	مشخصات کتاب
۱۲	اشاره
۱۶	فهرست مطالب
۴۰	پیشگفتار
۴۰	محمدصلی الله علیه وآله
۴۲	اولین خطبه نماز جمعه پیامبر اعظم صلی الله علیه وآله
۴۲	اشاره
۴۲	۱ - ستایش الهی و گواهی به حقانیت رسالت خود
۴۳	۲ - اطاعت و عصیان
۴۳	۳ - توصیه به پارسایی
۴۴	۴ - هشدار
۴۴	۵ - اصلاح میان خود و خدا
۴۴	۶ - خوف از خدا
۴۵	۷ - فوز عظیم
۴۵	۸ - آثار تقوی
۴۵	۹ - توصیه به دست یابی به مقام رضا
۴۶	۱۰ - احسان پیشگی
۴۶	۱۱ - دشمنی با دشمنان خدا
۴۷	۱۲ - عمل آخرت
۴۷	۱۳ - عاقبت اصلاح میان خود و خدا
۴۷	۱۴ - اختیار مردم در دست خدا است
۴۷	۱۵ - مالک واقعی

نتیجه	۴۷
آخرین خطبه رسول خداصلی الله علیه وآله	۴۸
توضیح	۴۸
۱ - شما از ملانک برترید	۴۹
۲ - حمد و ثنا و توجه به عاقبت هواپرستی	۵۰
۳ - کتابین	۵۱
۴ - پرسش امیرمؤمنان	۵۱
۵ - همکاری با ظالم	۵۲
۶ - مذمت خوف از طاغوت	۵۲
۷ - نکوهش همراهی با جباران	۵۳
۸ - نکوهش احترام به دنیاداران	۵۳
۹ - ریاکاری	۵۳
۱۰ - ظلم در حق کارگران	۵۴
۱۱ - همسایه آزاری	۵۴
۱۲ - بی اعتنایی به قرآن	۵۴
۱۳ - زیر پا نهادن دستورات قرآن	۵۵
۱۴ - شهوت پرستی ابلیسی	۵۵
۱۵ - عاقبت فحشا	۵۶
۱۶ - نگاه شوم به همسایه	۵۷
۱۷ - استکبار پیشگی	۵۷
۱۸ - فخر فروشی در ازدواج	۵۸
۱۹ - ظلم به زنان	۵۸
۲۰ - خودداری از گواهی دادن به حق	۵۹
۲۱ - عدم رعایت عدالت میان همسران	۵۹
۲۲ - نادیده گرفتن حق همسایه	۵۹
۲۳ - اهانت به فقراء	۶۰

- ۶۰ ..... ۲۴ - احترام به فقراء -
- ۶۰ ..... ۲۵ - دنيا پرستی -
- ۶۰ ..... ۲۶ - آخرت گرایی -
- ۶۱ ..... ۲۷ - مبارزه با هوای نفس -
- ۶۱ ..... ۲۸ - مال حرام -
- ۶۱ ..... ۲۹ - فرار از مال حرام -
- ۶۲ ..... ۳۰ - مصافحه با زنان نامحرم -
- ۶۲ ..... ۳۱ - خوشگویی با نامحرمان -
- ۶۲ ..... ۳۲ - غش در معامله -
- ۶۳ ..... ۳۳ - کوتاهی در دستگیری از همسایه -
- ۶۳ ..... ۳۴ - واگذار شدن به خود -
- ۶۳ ..... ۳۵ - همسر آزاری -
- ۶۴ ..... ۳۶ - دگر آزاری (مردم آزاری) -
- ۶۴ ..... ۳۷ - فریب کاری -
- ۶۵ ..... ۳۸ - فریب دادن مسلمان -
- ۶۵ ..... ۳۹ - همکاری با جباران -
- ۶۵ ..... ۴۰ - غیبت از مؤمنان -
- ۶۵ ..... ۴۱ - سخن چینی -
- ۶۶ ..... ۴۲ - حلم و ورزی -
- ۶۶ ..... ۴۳ - ظلم به مستمندان -
- ۶۶ ..... ۴۴ - حمایت از مؤمنان -
- ۶۷ ..... ۴۵ - تهمت -
- ۶۷ ..... ۴۶ - می گساری -
- ۶۸ ..... ۴۷ - ربا خواری -
- ۶۹ ..... ۴۸ - خیانت در امانت -
- ۶۹ ..... ۴۹ - شهادت ناحق -

- ۵۰ - خیانت به خدمت گزار ۶۹
- ۵۱ - همسر آزاری ۷۰
- ۵۲ - بدگویی و زیراب زنی ۷۰
- ۵۳ - ریا کاری در قرائت قرآن ۷۰
- ۵۴ - قرائت بدون عمل ۷۱
- ۵۵ - مال خر ۷۱
- ۵۶ - قوادی و قیادت ۷۲
- ۵۷ - دغل کاری و فریب کاری ۷۲
- ۵۸ - مال خر: خریداری مال دزدیده شده ۷۲
- ۵۹ - نکوهش از خیانت ۷۲
- ۶۰ - ترویج خوبی ها ۷۳
- ۶۱ - تحریک به سوی شهوات ۷۳
- ۶۲ - پی آمد خشم خدا ۷۳
- ۶۳ - چشم چرانی ۷۴
- ۶۴ - اطعام ریاکارانه ۷۴
- ۶۵ - عمل فحشا ۷۴
- ۶۶ - چشم چرانی ۷۵
- ۶۷ - طلاق غیر اسلامی ۷۵
- ۶۸ - امامت حکیمانه ۷۶
- ۶۹ - امامت غیر حکیمانه ۷۶
- ۷۰ - سؤال امیرمؤمنان از یکی از چهار تن ۷۷
- ۷۱ - کوتاهی در وام دادن ۷۷
- ۷۲ - صبر در خانه ۷۷
- ۷۳ - ناسازگاری در خانه ۷۸
- ۷۴ - اکرام به مؤمنان ۷۸
- ۷۵ - رئیس بدون همت و خدمت ۷۹

- ۷۶ - حکم به ناحق ۷۹
- ۷۷ - نفاق ۸۰
- ۷۸ - صلح و اصلاح ۸۰
- ۷۹ - آشتی دادن ۸۰
- ۸۰ - یاری رسانی ۸۰
- ۸۱ - عیبجویی ۸۱
- ۸۲ - صلح ارحام ۸۱
- ۸۳ - ایجاد اختلاف ۸۱
- ۸۴ - خواستگاری ۸۲
- ۸۵ - ایجاد اختلاف خانوادگی ۸۲
- ۸۶ - اختلاف افکنی ۸۳
- ۸۷ - کمک به نابینایان ۸۳
- ۸۸ - پرستاری ۸۴
- ۸۹ - کمک به بیماران ۸۴
- ۹۰ - قطع رحم ۸۴
- ۹۱ - وام دادن ۸۵
- ۹۲ - مشکل گشایی ۸۵
- ۹۳ - صلح و اصلاح خانوادگی ۸۶
- ۹۴ - پاداش وام اسلامی ۸۶
- ۹۵ - کوتاهی در قرض دادن ۸۶
- ۹۶ - کوتاهی در برآورده شدن حاجت ارباب رجوع ۸۷
- ۹۷ - منت نهادن ۸۷
- ۹۸ - دست گیری از مستمندان ۸۸
- ۹۹ - احداث مسجد ۸۸
- ۱۰۰ - آذان گفتن ۸۹
- ۱۰۱ - رفتن به سوی مسجد ۹۱

- ۱۰۲ - شرکت در نماز جماعت ۹۱
- ۱۰۳ - پیش قدم شدن برای صف اول نماز جماعت ۹۲
- ۱۰۴ - پناهگاه سازی و همکاری با مسافران ۹۲
- ۱۰۵ - شفاعت نمودن ۹۳
- ۱۰۶ - روزه داری ۹۳
- ۱۰۷ - ایجاد چاه آب ۹۴
- ۱۰۸ - کندن قبر ۹۴
- ۱۰۹ - غسل دادن میت ۹۵
- ۱۱۰ - نماز بر میت ۹۵
- ۱۱۱ - اشک خشیت ۹۶
- ۱۱۲ - عیادت مریض ۹۶
- ۱۱۳ - تشییع جنازه ۹۷
- ۱۱۴ - انجام حج و عمره ۹۷
- ۱۱۵ - به دوش گرفتن کارهای زائر خانه خدا ۹۸
- ۱۱۶ - مرزبانی ۹۸
- ۱۱۷ - دیدار مؤمنان ۹۹
- ۱۱۸ - قرائت خالصانه ۱۰۰
- ۱۱۹ - قرائت غیر خالصانه ۱۰۰
- ۱۲۰ - قرآن آموزی ۱۰۰
- ۱۲۱ - علم آموزی؛ علم و عالم ۱۰۱
- ۱۲۲ - پیمودن راه حق ۱۰۲
- ۱۲۳ - جهاد ۱۰۲
- ۱۲۴ - بیان احکام ۱۰۲
- ۱۲۵ - پاداش مناسب کردار و عاقبت بدی ها ۱۰۳
- ۱۲۶ - خیر از ارتحال خود ۱۰۳
- ۱۲۷ - درب توبه ۱۰۴

۱۲۸ - زمان توبه ----- ۱۰۴

نتیجه ----- ۱۰۶

خاتمه ----- ۱۰۷

خطبه پیامبر صلی الله علیه وآله روز جنگ احد ----- ۱۰۷

ترجمه خطبه رسول خدا صلی الله علیه وآله در جنگ احد ----- ۱۰۹

درباره مرکز ----- ۱۱۳

حکومت بر دل ها

مشخصات کتاب

نام کتاب: حکومت بر دل ها

مؤلف: سید محمد شفیعی مازندرانی

صفحه آرا: امیرسعید سعیدی

ناشر: انتشارات مسجد مقدّس جمکران

تاریخ نشر: بهار ۱۳۸۶

نوبت چاپ: اوّل

چاپ: پاسدار اسلام

تیراژ: ۳۰۰۰ جلد

قیمت: ۶۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۹۷۳ - ۰۹۱ - ۲

مرکز پخش: انتشارات مسجد مقدّس جمکران

فروشگاه بزرگ کتاب واقع در صحن مسجد مقدّس جمکران

تلفن و نمابر: ۷۲۵۳۷۰۰ ، ۷۲۵۳۳۴۰ - ۰۲۵۱

قم - صندوق پستی: ۶۱۷

ص: ۱

اشاره

اولين و آخرين خطبه پيامبر اعظم صلى الله عليه وآله

مؤلف: سيد محمد شفيعى مازندرانى

ص: ۳

فهرست مطالب

پیشگفتار ۱۳

محمد ﷺ ۱۳

اولین خطبه نماز جمعه پیامبر اعظم ﷺ

۱- ستایش الهی و گواهی به حقانیت رسالت خود ۱۵

۲- اطاعت و عصیان ۱۶

۳- توصیه به پارسایی ۱۶

۴- هشدار ۱۷

۵- اصلاح میان خود و خدا ۱۷

۶- خوف از خدا ۱۷

۷- فوز عظیم ۱۸

۸- آثار تقوی ۱۸

۹- توصیه به دست یابی به مقام رضا ۱۸

۱۰- احسان پیشگی ۱۹

۱۱- دشمنی با دشمنان خدا ۱۹

۱۲- عمل آخرت ۲۰

۱۳- عاقبت اصلاح میان خود و خدا ۲۰

۱۴- اختیار مردم در دست خدا است ۲۰

۱۵- مالک واقعی ۲۰

نتیجه: ۲۰

آخرین خطبه رسول خدا ﷺ

- ۱- شما از ملائک برترید ۲۲
- ۲- حمد و ثنا و توجه به عاقبت هواپرستی ۲۳
- ۳- کذابین ۲۴
- ۴- پرسش امیرمؤمنان [شروط إعجاز لا إله إلا الله] ۲۴
- ۵- همکاری با ظالم ۲۵
- ۶- مذمت خوف از طاغوت ۲۵
- ۷- نکوهش همراهی با جباران ۲۶
- ۸- نکوهش احترام به دنیاداران ۲۶
- ۹- ریاکاری ۲۶
- ۱۰- ظلم در حق کارگران ۲۷
- ۱۱- همسایه آزاری ۲۷
- ۱۲- بی‌اعتنایی به قرآن ۲۷
- ۱۳- زیر پا نهادن دستورات قرآن ۲۸
- ۱۴- شهوت پرستی ابلیسی ۲۸
- ۱۵- عاقبت فحشا ۲۹
- ۱۶- نگاه شوم به همسایه ۳۰
- ۱۷- استکبار پیشگی ۳۰
- ۱۸- فخر فروشی در ازدواج ۳۱
- ۱۹- ظلم به زنان ۳۱
- ۲۰- خودداری از گواهی دادن به حق ۳۲

فهرست مطالب	۷
۲۱- عدم رعایت عدالت میان همسران	۳۲
۲۲- نادیده گرفتن حق همسایه	۳۲
۲۳- همسایه آزاری	۳۳
۲۴- اهانت به فقراء	۳۳
۲۵- احترام به فقراء	۳۳
۲۶- دنیا پرستی	۳۳
۲۷- آخرت گرایی	۳۳
۲۸- مبارزه با هوای نفس	۳۴
۲۹- مال حرام	۳۴
۳۰- فرار از مال حرام	۳۴
۳۱- مصافحه با زنان نامحرم	۳۵
۳۲- خوشگویی با نامحرمان	۳۵
۳۳- غش در معامله	۳۵
۳۴- کوتاهی در دستگیری از همسایه	۳۶
۳۵- واگذار شدن به خود	۳۶
۳۶- همسر آزاری	۳۶
۳۷- دگر آزاری (مردم آزاری)	۳۷
۳۸- فریب کاری	۳۷
۳۹- فریب دادن مسلمان	۳۸
۴۰- همکاری با جباران	۳۸
۴۱- غیبت از مؤمنان	۳۸

.....	۸
.....	۴۲ - سخن چینی
.....	۳۸
.....	۴۳ - حلم ورزی
.....	۳۹
.....	۴۴ - ظلم به مستمندان
.....	۳۹
.....	۴۵ - حمایت از مؤمنان
.....	۳۹
.....	۴۶ - تهمت
.....	۴۰
.....	۴۷ - می‌گساری
.....	۴۰
.....	۴۸ - ربا خواری
.....	۴۱
.....	۴۹ - خیانت در امانت
.....	۴۲
.....	۵۰ - شهادت ناحق
.....	۴۲
.....	۵۱ - خیانت به خدمت‌گذار
.....	۴۲
.....	۵۲ - همسر آزاری
.....	۴۳
.....	۵۳ - بدگویی و زیراب زنی
.....	۴۳
.....	۵۴ - ریاکاری در قرائت قرآن
.....	۴۳
.....	۵۵ - قرائت بدون عمل
.....	۴۴
.....	۵۶ - مال خر
.....	۴۴
.....	۵۷ - قوادی و قیادت
.....	۴۵
.....	۵۸ - دغلكاری و فریبکاری
.....	۴۵
.....	۵۹ - مال خر: خریداری مال دزدیده شده
.....	۴۵
.....	۶۰ - نكوهش از خیانت
.....	۴۵
.....	۶۱ - ترویج خوبی‌ها
.....	۴۶
.....	۶۲ - تحریک به سوی شهوات
.....	۴۶

۹	فهرست مطالب
۴۶	۶۳- پی آمد خشم خدا
۴۷	۶۴- چشم چرانی
۴۷	۶۵- اطعام ریاکارانه
۴۷	۶۶- عمل فحشا
۴۸	۶۷- چشم چرانی
۴۸	۶۸- طلاق غیر اسلامی
۴۹	۶۹- امامت حکیمانه
۴۹	۷۰- امامت غیر حکیمانه
۵۰	۷۱- سؤال امیرمؤمنان از یکی از چهار تن
۵۰	۷۲- کوتاهی در وام دادن
۵۰	۷۳- صبر در خانه
۵۱	۷۴- ناسازگاری در خانه
۵۱	۷۵- اکرام به مؤمنان
۵۲	۷۶- رئیس بدون همت و خدمت
۵۲	۷۷- حکم به ناحق
۵۳	۷۸- نفاق
۵۳	۷۹- صلح و اصلاح
۵۳	۸۰- آشتی دادن
۵۳	۸۱- یاری رسانی
۵۴	۸۲- عیبجویی
۵۴	۸۳- صله ارحام

.....۱۰	
۵۴	۸۴- ایجاد اختلاف
۵۵	۸۵- خواستگاری
۵۵	۸۶- ایجاد اختلاف خانوادگی
۵۶	۸۷- اختلاف افکنی
۵۶	۸۸- کمک به نابینایان
۵۷	۸۹- پرستاری
۵۷	۹۰- کمک با بیماران
۵۷	۹۱- قطع رحم
۵۸	۹۲- وام دادن
۵۸	۹۳- مشکل گشایی
۵۹	۹۴- صلح و اصلاح خانوادگی
۵۹	۹۵- پاداش وام اسلامی
۵۹	۹۶- کوتاهی در قرض دادن
۶۰	۹۷- کوتاهی در برآورده شدن حاجت ارباب رجوع
۶۰	۹۸- منت نهادن
۶۱	۹۹- دستگیری از مستمندان
۶۱	۱۰۰- احداث مسجد
۶۲	۱۰۰- آذان گفتن
۶۴	۱۰۱- رفتن به سوی مسجد
۶۴	۱۰۲- شرکت در نماز جماعت
۶۵	۱۰۳- پیش قدم شدن برای صف اول نماز جماعت

۱۱	فهرست مطالب
۶۵	۱۰۴ - پناهگاه سازی و همکاری با مسافران
۶۶	۱۰۵ - شفاعت نمودن
۶۶	۱۰۶ - روزه داری
۶۷	۱۰۷ - ایجاد چاه آب
۶۷	۱۰۸ - کندن قبر
۶۸	۱۰۹ - غسل دادن میت
۶۸	۱۱۰ - نماز بر میت
۶۹	۱۱۱ - اشک خشیت
۶۹	۱۱۲ - عیادت مریض
۷۰	۱۱۳ - تشییع جنازه
۷۰	۱۱۴ - انجام حج و عمره
۷۱	۱۱۵ - به دوش گرفتن کارهای زائر خانه خدا
۷۱	۱۱۶ - مرزبانی
۷۲	۱۱۷ - دیدار مؤمنان
۷۳	۱۱۸ - قرائت خالصانه
۷۳	۱۱۹ - قرائت غیر خالصانه
۷۳	۱۲۰ - قرآن آموزی
۷۴	۱۲۱ - علم آموزی؛ علم و عالم
۷۵	۱۲۲ - پیمودن راه حق
۷۵	۱۲۳ - جهاد
۷۵	۱۲۴ - بیان احکام

.....۱۲	
۷۶	۱۲۵ - پاداش مناسب کردار و عاقبت بدی ها
۷۶	۱۲۶ - خبر از ارتحال خود.....
۷۷	۱۲۷ - درب توبه.....
۷۷	۱۲۸ - زمان توبه.....
۷۹	نتیجه .....
۸۰	خاتمه .....
۸۰	خطبه پیامبر ﷺ روز جنگ احد .....
۸۲	ترجمه خطبه رسول خدا ﷺ در جنگ احد .....

از آن جایی که بررسی ابعاد وجودی پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله عامل مهمی در وحدت مسلمین جهان می باشد. باید به مسائلی که بیش تر مورد نظر آن حضرت بوده است توجه کنیم. به نظر می رسد که این مهم را بتوان در اولین خطبه آن حضرت در مدینه و نیز آخرین خطبه آن حضرت در مدینه، به دست آورد. یعنی دقت در این دو خطبه، نشان می دهد که کدام مسائل بیش تر مورد توجه آن حضرت بوده اند تا ما به آن ها بیش تر بیندیشیم و از این راه به جلب نظر آن حضرت بپردازیم و راه های سعادت‌مندی خود را بیش تر بشناسیم و به گونه ای بهتر و خدا پسندانه تر عمل کنیم.

محمدصلی الله علیه و آله

محمد، آفتاب جاودانه است

جهان آرا و یکتا و یگانه است

محمد، آن گران هادی دوران

که از چنگ رخس، بر دل، ترانه است

بهار بخت جان، آن دم فروزد

که از حبش به زلف سینه، شانه است

ز جام او لَبی تر کن هماره

تو را این جرعه، از کوثر نشانه است

بر او و آل پاکش اقتدا کن

که این آرایه روز و شبانه است

دو چشمان، بر دَرِ موعود نابش

بدار، ای دوست، او روح زمانه است

که او سالار مرد کوی و خانه است(۱)

***

در آغاز هجرت، آن گاه که رسول خدا از قبا به سوی مدینه در حرکت بود، اولین نماز جمعه را به پا داشت و اولین خطبه را خواند. البته این نماز، اولین نماز جمعه با حضور رسول خدا است و گرنه پیش از او مصعب بن عمیر نماینده رسول خدا در مدینه نماز جمعه را به پا داشته بود.

در احادیث آمده است: فَأَمَّا أَوَّلُ جُمُعَةٍ جَمَعَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ بِأَصْحَابِهِ، فَقِيلَ: إِنَّهُ قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَهْجَرًا حَتَّى نَزَلَ قُبَا عَلَى عَمْرٍو بْنِ عَوْفٍ، وَذَلِكَ يَوْمَ الْإِثْنَيْنِ، لَا تُنْتَى عَشْرَةَ لَيْلَةً، حَلَّتْ مِنْ شَهْرِ رَبِيعِ الْأَوَّلِ، حِينَ الصُّحَى فَأَقَامَ بِقُبَا يَوْمَ الْإِثْنَيْنِ وَالثَّلَاثَاءِ وَالْأَرْبَعَاءِ وَالْخَمِيسِ، وَأَسَسَ مَسْجِدَهُمْ، ثُمَّ خَرَجَ مِنْ بَيْنِ أَظْهُرِهِمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ عَامِدًا الْمَدِينَةَ، فَأَذْرَكَتُهُ صِلَاةُ الْجُمُعَةِ فِي بَنِي سَالِمِ بْنِ عَوْفٍ فِي بَطْنِ وَاذِ لَهُمْ قَدْ اتَّخَذَ الْيَوْمَ فِي ذَلِكَ الْمَوْضِعِ مَسْجِدًا وَكَانَتْ هَذِهِ الْجُمُعَةُ أَوَّلَ جُمُعَةٍ جَمَعَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فِي الْإِسْلَامِ فَخَطَبَ فِي هَذِهِ الْجُمُعَةِ وَهِيَ أَوَّلُ خُطْبَةٍ خَطَبَهَا بِالْمَدِينَةِ فِيمَا قِيلَ، فَقَالَ: (۲).

ص: ۱۴

۱- نسیم معارف، دیوان.

۲- مجمع البیان، ج ۹، ص ۲۸۶ و تفسیر قرطبی، الجامع الاحکام القرآن، ج ۸ ص ۹۸. وقیل: إِنَّ أَوَّلَ مَنْ سَمَّاهَا جُمُعَةً كَعَبُ بْنُ لَوَى وَهُوَ أَوَّلُ مَنْ قَالَ: أَمَّا بَعِيدُ، وَكَانَ يُقَالُ لِلْجُمُعَةِ الْعَرُوبِيَّةِ، عَنْ أَبِي سَلَمَةَ، وَقِيلَ: إِنَّ أَوَّلَ مَنْ سَمَّاهَا جُمُعَةً الْأَنْصَارُ، قَالَ ابْنُ سِيرِينَ: جُمِعَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ قَبْلَ أَنْ يَقْدُمَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ الْمَدِينَةَ، وَقِيلَ: قَبْلَ أَنْ تَنْزَلَ الْجُمُعَةُ قَالَتِ الْأَنْصَارُ: لِلْيَهُودِ يَوْمٌ يَجْتَمِعُونَ فِيهِ كُلَّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ وَلِلنَّصَارَى يَوْمٌ أَيْضًا مِثْلَ، ذَلِكَ فَلَنَجْعَلَ يَوْمًا نَجْتَمِعُ فِيهِ فَندُكِرُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَنَشْكُرُهُ، وَكَمَا قَالُوا: يَوْمَ السَّبْتِ لِلْيَهُودِ وَيَوْمَ الْأَحَدِ لِلنَّصَارَى فَمَا جَعَلُوهُ يَوْمَ الْعَرُوبِيَّةِ فَاجْتَمَعُوا إِلَى أُسَيْدِ بْنِ زُرَّارَةَ فَصَلَّى بِهِمْ يَوْمَئِذٍ وَذَكَرَهُمْ فَسَمَوْهُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ حِينَ اجْتَمَعُوا إِلَيْهِ فَذَبَحَ لَهُمْ أُسَيْدُ بْنُ زُرَّارَةَ شَاةً فَتَعَدَّوْا وَتَعَشَوْا مِنْ شَاهٍ وَاحِدَةٍ وَذَلِكَ لِقَلَّتْ لَهُمْ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى فِي ذَلِكَ «إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ» الْآيَةَ، فَهَذِهِ أَوَّلُ جُمُعَةٍ جَمِعَتْ فِي الْإِسْلَامِ. وَذَكَرَهُمْ، فَسَمَوْهُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ حِينَ اجْتَمَعُوا إِلَيْهِ، فَذَبَحَ لَهُمْ أُسَيْدُ بْنُ زُرَّارَةَ شَاهٍ، فَتَعَدَّوْا وَتَعَشَوْا مِنْ شَاهٍ وَاحِدَةٍ، وَذَلِكَ لِقَلَّتْ لَهُمْ فَأَنْزَلَ اللَّهُ تَعَالَى فِي ذَلِكَ: إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ (الآية). فَهَذِهِ أَوَّلُ جُمُعَةٍ جَمِعَتْ فِي الْإِسْلَامِ).

هنگامی که رسول خداصلی الله علیه وآله از منطقه «قبا» عازم شهر مدینه شد، در بین راه در حالی که صد تن از مردان قبیله بنی نجار از فامیل های مادری رسول خداصلی الله علیه وآله با شمشیرهای آخته به استقبال آن حضرت شتافته و وی را همراهی می کردند «نماز جمعه» را اقامه نمودند و صاحب نظران خطبه این نماز جمعه را، اولین خطبه رسول خداصلی الله علیه وآله در مدینه می دانند. این خطبه در منابع معتبر شیعه و سنی به چشم می خورد. از جمله تفسیر مجمع البیان (از علامه طبرسی) و تفسیر الجامع لأحكام القرآن (از علامه قرطبی) ذیل سوره جمعه:

۱ - ستایش الهی و گواهی به حقانیت رسالت خود

– الْحَمْدُ لِلَّهِ أَحْمَدُهُ وَأَسْتَعِينُهُ وَأَسْتَغْفِرُهُ وَأَسْتَهْدِيهِ وَأُؤْمِنُ بِهِ وَلَا أَكْفُرُهُ، وَأُعَادِي مَنْ يَكْفُرُهُ.

الحمد لله، او را ستایش می کنم، از او استعانت می جویم، از او مغفرت می طلبم. از او طلب هدایت دارم و به او ایمان دارم. نسبت به او کفر نمی ورزم و با کسانی که کفر می ورزند دشمن هستم.

- وَأَشْهَدُ أَنْ لَمَّا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ أَرْسَلَهُ بِالْهُدَىٰ وَالنُّورِ وَالْمَوْعِظَةِ عَلَىٰ فِتْرَةِ مَنْ الرُّسُلِ وَقَلْبِهِ مِنَ الْعِلْمِ وَضَلَّالَهُ مِنَ النَّاسِ وَأَنْقَطَاعِ مِنَ الزَّمَانِ وَدُنُوٍّ مِنَ السَّاعَةِ وَقُرْبٍ مِنَ الْأَجْلِ.

گواهی می دهم جز او خدایی نیست و او شریکی ندارد - گواهی می دهم که محمد صلی الله علیه و آله عبد و رسول اوست - که خدا او را به عنوان هدی (هدایت) نور و موعظه مبعوث داشت. در دوران فترت (مابین پیامبر پیشین و آمدن پیامبر جدید)، و اندک بودن علم، گمراهی انسان ها، انقطاع (وحی) و نزدیک بودن به دوران قیامت و مرگ همه انسان ها.

۲- اطاعت و عصیان

- مَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ رَشَدَ وَمَنْ يَعْصِيهِمَا فَقَدْ غَوَىٰ وَفَرَّطَ وَضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا.

کسی که اطاعت خدا و پیامبرش کند آدم رشد یافته است و کسی که به نافرمانی این دو پردازد، حیران از راه اعتدال خارج گشته، در گمراهی سخت گرفتار می باشد.

۳- توصیه به پارسایی

- أَوْصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ فَإِنَّهُ خَيْرٌ مِمَّا أَوْصَىٰ بِهِ الْمُسْلِمُ الْمُسْلِمِ أَنْ يُحْضَهُ عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنْ يَأْمُرَهُ بِتَقْوَى اللَّهِ.

شما را به پارسایی و تقوا توصیه می کنم، زیرا آن (توصیه به تقوی) بهترین توصیه ای است که مسلمانان نسبت به یکدیگر می کنند، تا در آخرت از آن بهره مند گردند و هر مسلمانی باید دیگران را امر به تقوای پیشگی نماید.

۴- هشدار

فَاخِذُوا مِمَّا حَذَرَكُمْ اللَّهُ مِنْ نَفْسِهِ وَإِنَّ تَقْوَى اللَّهِ لِمَنْ عَمِلَ بِهِ عَلَى وَحْيٍ وَمَخَافَهُ مِنْ رَبِّهِ عَوْنٌ صِدْقٍ عَلَى مَا تَبْغُونَ مِنْ أَمْرِ
الْآخِرَةِ.

بر حذر باشید از آن چه که خدا شما را از آن ها بر حذر می دارد و تقوی الهی برای کسی که به آن پای بند بود، در حالی که دارای خوف و رجاء باشد، یاوری راستین است بر آنچه از امر آخرت طلب می کند.

۵- اصلاح میان خود و خدا

وَمَنْ يُصْلِحِ الْعِلْدِي بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ مِنْ أَمْرِهِ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ لَا يَنْوِي بِذَلِكَ إِلَّا وَجْهَ اللَّهِ يَكُنْ لَهُ ذِكْرًا فِي عَاجِلِ أَمْرِهِ وَذُخْرًا فِيمَا
بَعْدَ الْمَوْتِ حِينَ يَفْتَقَرُ الْمَرْءُ إِلَى مَا قَدَّمَ وَمَا كَانَ مِنْ سِوَى ذَلِكَ يَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهُ وَبَيْنَهُ أَمَدًا بَعِيدًا.

کسی که میان خود و خدای خود را اصلاح کند (به جلب رضای الهی همت گمارد) و در آشکار و پنهان به آن پردازد و جز «وجه الله» مقصودی نداشته باشد، این کار یاد نیکوی او در دنیا و ذخیره ای برای او در آخرت خواهد بود و در آن روزگاری (دوران قیامت) که آدمی واقعاً نیازمند به توشه هایی است که از دنیا به پیش فرستاده است. در غیر این صورت او (آدمی) در آن جا (قیامت) از فرط ناراحتی دوست دارد که بین او و زندگی اخروی فاصله طولانی می بود. (از قدم نهادن به قیامت خشنود نیست)

۶- خوف از خدا

وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ وَاللَّهُ رَؤُوفٌ بِالْعِبَادِ وَالَّذِي صَدَقَ قَوْلُهُ وَنَجَزَ وَعْدَهُ لَا خُلْفَ

لِذَلِكَ فَإِنَّهُ يَقُولُ «مَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ وَمَا أَنَا بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ».

از خدا بترسید و خداوند به بندگانش مهربان است و اوست خدایی که سخنش حق و وعده اش حتمی است و هیچ خلفی در وعده اش نیست که خود می فرماید: سخن من هرگز تغییر نمی کند و من نسبت به بندگان ظالم نیستم.

۷- فوز عظیم

– فَاتَّقُوا اللَّهَ فِي عَاجِلِ أَمْرِكُمْ وَأَجَلِهِ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ فَإِنَّهُ مَنْ يَتَّقِيَ اللَّهَ يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُعْظِمَ لَهُ أَجْرًا وَمَنْ يَتَّقِيَ اللَّهَ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا وَإِنَّ تَقْوَى اللَّهِ تُؤَقِي مَقْتَهُ وَتُؤَقِي عُقُوبَتَهُ وَتُؤَقِي سَخَطَهُ.

در امور دنیا از خدا بترسید و در آشکار و پنهان اهل تقوی باشید، زیرا کسی که تقوی و پارسایی را پیشه خود سازد، گناهان و خطاهایش مورد پوشیدگی و عفو و مغفرت قرار می گیرد و اجر فراوانی را نصیب خود می سازد. کسی که اهل تقوی باشد به فیض بزرگی دست یافته است تقوی الهی مایه دوری از «عاقبت بد» و نیز مایه دوری او از خشم خداست.

۸- آثار تقوی

– وَإِنَّ تَقْوَى اللَّهِ تُبَيِّضُ الْوُجُوهُ وَتُرْضِي الرَّبَّ وَتَرْفَعُ الدَّرَجَةَ.

تقوی الهی موجب رو سپیدی و جلب رضای الهی و ترفیع درجات است.

۹- توصیه به دست یابی به مقام رضا

– خُذُوا بِحَظِّكُمْ وَلَا تَفَرِّطُوا فِي جُنْبِ اللَّهِ فَقَدْ عَلَّمَكُمْ اللَّهُ كِتَابَهُ وَنَهَجَ لَكُمْ سَبِيلَهُ لِيَعْلَمَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَيَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ.

به نصیب و بهره ای که خدا از دنیا برای شما منظور داشت راضی باشید و از دستورات و قوانین الهی تجاوز نکنید و از راه و صراطی که او مقرر داشت پای به بیرون ننهید پس به تحقیق خداوند کتابش را به شما آموخت و راهش را برای شما روشن گردانید که از این باب صادقان از کاذبان متمایز گردند.

۱۰- احسان پیشگی

- فَأَحْسِنُوا كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ.

نسبت به دیگران، اهل احسان باشید، چنان که خدا در حق شما احسان کرد.

۱۱- دشمنی با دشمنان خدا

- وَعَادُوا أَعْدَاءَهُ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ وَسَاءَ مَا كُفُّوا لِيُذَمِّنَ لِيُهْلِكَ - مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيْنِهِ وَيَحْيَى مَنْ حَيَّ عَنْ بَيْنِهِ.

با دشمنان خدا دشمن باشید و در راه خدا آن چنان که باید به جهاد پردازید. خدا شما را برگزید و شما را مسلمان خواند تا هلاک شود هر کس راه هلاکت را پس از آن که آن را شناخت بپیماید و زنده گردد آنکه راه حیات و نجات را پس از آشنایی با آن طی کند.

- وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ.

هیچ حرکت و قوه حرکت بخشی در جهان مشاهده نمی شود مگر آن که از خدا بر خاسته باشد.

۱۲ - عمل آخرت

- فَأَكْثِرُوا ذِكْرَ اللَّهِ وَاعْمَلُوا لِمَا بَعَدَ الْيَوْمِ.

فراوان به ذکر الهی پردازید و برای روزگار پس از موت، کار کنید.

۱۳ - عاقبت اصلاح میان خود و خدا

- فَإِنَّهُ مَنْ يَصْلِحْ مَا بَيْنَهُ وَيَبِينِ اللَّهُ يَكْفِهِ اللَّهُ مَا بَيْنَهُ وَيَبِينِ النَّاسِ.

کسی که بین خود و خدای خود را اصلاح کند، خدا از آن چه بین او و بین مردم می گذرد کفایت می کند.

۱۴ - اختیار مردم در دست خدا است

- ذَلِكَ بَأَنَّ اللَّهَ يَقْضِي عَلَى النَّاسِ وَلَا يَقْضُونَ عَلَيْهِ.

همانا خدا مقدرات حاکم بر مردم را در اختیار دارد، و آنان مقدرات خدا را در دست ندارند.

۱۵ - مالک واقعی

- يَمْلِكُ مِنَ النَّاسِ وَلَا يُمْلَكُونَ مِنْهُ، اللَّهُ أَكْبَرُ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ (۱)

خدا مالک است و آنان مالک نیستند. خدا بزرگ تر است و توان و نیرویی جز از سوی خدای بزرگ نیست.

نتیجه

از دقت در فرازهای اولین خطبه رسول اعظم صلی الله علیه وآله اسلام در مدینه به

ص: ۲۰

۱- مجمع البیان، ج ۹، ص ۲۸۶ - ۲۸۷، ر. ک: قرطبی، الجامع لأحكام القرآن، ج ۸، ص ۹۸.

دست می آید:

۱ - نماز جمعه، یکی از نمازهای مورد توجه و با اهمیت اسلام است.

۲ - خطبه های نماز جمعه، ضرورت اطلاع رسانی صحیح از سوی رهبر جامعه به مردم را اثبات می کند.

۳ - دقت در خطبه رسول خداصلی الله علیه و آله در نماز جمعه نشان می دهد که امام جمعه، باید بیش از هر چیز جامعه را به پارسایی و تقوی و اصلاح میان انسان و خدا و احسان به دیگران و دشمنی با دشمنان خدا و جهاد در راه خدا دعوت کند.

آخرین خطبه رسول خداصلی الله علیه و آله

توضیح

صاحب نظران این خطبه را آخرین خطبه رسول اعظم صلی الله علیه و آله می دانند خطبه ای که حاوی نکاتی بسیار آموزنده و جالب و هشدار دهنده و هدایت آور است. در احادیث (۱) آمده است:

حدَّثني مُحَمَّد بن موسى بن المتوكل قال: حدَّثني مُحَمَّد بن جعفر قال حدَّثني موسى بن عمران قال: حدَّثني عمِّي الحسين بن زيد عن حماد بن عمرو النَّصيبی عن أبي الحسن الخراسانی عن میسره بن عبد الله عن أبي عبد الله عن أبي عائشه السعدی عن یزید بن عمر ابن عبد العزيز عن أبي سلمه بن عبد الرحمن عن أبي هريره وعبد الله بن عباس

ص: ۲۱

قالا: خَطَبْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ قَبْلَ وَفَاتِهِ وَهِيَ آخِرُ خُطْبَتِهِ خَطَبَهَا بِالْمَدِينَةِ حَتَّى لَحِقَ بِاللَّهِ تَعَالَى فَوَعَّظَ بِمَوَاعِظِ ذَرَفَتْ مِنْهَا الْعُيُونُ وَوَجَلَّتْ مِنْهَا الْقُلُوبُ وَأَقْشَعَرَّتْ مِنْهَا الْجُلُودُ وَتَقَلَّقَتْ مِنْهَا الْأَحْشَاءُ أَمَرَ بِلَالًا فَنَادَى الصَّلَاةَ جَامِعَةً فَاجْتَمَعَ النَّاسُ وَخَرَجَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ حَتَّى ارْتَقَى الْمِنْبَرَ فَقَالَ:

ابن متوكل از محمد بن جعفر، از موسی بن عمران از عموی او حسین بن یزید از حماد بن عمرو نصیبی از ابی الحسن خراسانی از مسیره بن عبدالله از ابی عایشه سعدی از یزید بن عمر بن عبدالعزیز از ابی سلمه بن عبدالرحمان نقل کرد که ابوهریره و عبدالله بن عباس گفتند: رسول خدا صلی الله علیه و آله پیش از وفات خود سخنرانی ای نمود که آخرین سخنرانی او در مدینه بود. مواعظی فرمود که از آن، دیدگان اشک ریختند، قلب ها خوفناک شدند، بدن ها لرزیدند و حال مردم دگرگون شد. به بلال دستور داد که مردم را صدا بزند. وقتی مردم جمع شدند. رسول خدا صلی الله علیه و آله بالای منبر رفته و فرمود:

۱ - شما از ملائک برترید

يَا أَيُّهَا النَّاسُ، أَدْنُوا وَأُوسِعُوا لِمَنْ خَلَفَكُمْ - قَالَهَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ - فَدَنَا النَّاسُ وَأَنْصَمَ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ فَالْتَفَتُوا فَلَمْ يَرَوْا خَلْفَهُمْ أَحَدًا ثُمَّ قَالَ: يَا أَيُّهَا النَّاسُ، أَدْنُوا وَوَسَّعُوا لِمَنْ خَلَفَكُمْ فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ لِمَنْ نُوسِّعُ؟ قَالَ لِلْمَلَائِكَةِ، فَقَالَ: إِنَّهُمْ إِذَا كَانُوا مَعَكُمْ لَمْ يَكُونُوا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيكُمْ وَلَا مِنْ خَلْفِكُمْ وَلَكِنْ يَكُونُوا عَنْ أَيْمَانِكُمْ وَعَنْ شَمَائِلِكُمْ، فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ لِمَ لَا يَكُونُونَ مِنْ بَيْنِ أَيْدِينَا وَلَا مِنْ خَلْفِنَا أَمْ فَضَلْنَا عَلَيْهِمْ أَمْ فَضَلِهِمْ

عَلَيْنَا؟ قَالَ: أَنْتُمْ أَفْضَلُ مِنَ الْمَلَائِكَةِ، اجْلِسْ فَجَلَسَ الرَّجُلُ.

ای مردم! نزدیک هم بنشینید و جا را برای کسانی که پشت سر شما هستند، باز کنید - این جمله را سه مرتبه فرمودند - مردم نزدیک به هم نشستند. آن گاه به پشت سر خود نگاه کردند، ولی کسی را ندیدند. سپس بار دیگر فرمود: ای مردم! نزدیک هم بنشینید. و جا را برای کسانی که پشت سر شما هستند، باز کنید. مردی عرضه داشت: ای رسول خدا! برای چه کسی جا باز کنیم؟ فرمود: برای فرشتگان. آنان هنگامی که با شما هستند، جلو یا پشت سر شما نیستند و سمت راست یا چپ شما می باشند. مردی عرضه داشت: ای رسول خدا! چرا جلوی ما یا پشت سر ما نمی باشند؟ آیا به خاطر این است که ما از آنان برتریم یا بدلیل برتری آنان بر ما است؟ فرمود: شما برتر از فرشتگان هستید. بنشین. آن مرد نیز نشست.

فَخَطَبَ رَسُولُ اللَّهِ فَقَالَ:

آن گاه رسول خداصلی الله علیه وآله سخنان خود را آغاز نموده و فرمود:

۲ - حمد و ثنا و توجه به عاقبت هواپرستی

[پناه بردن به خدا از شر نفس و سیئات اعمال]

الْحَمْدُ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِينُهُ وَنُؤْمِنُ بِهِ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْهِ وَنَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا «مَنْ يَهْدِي اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ»

ص: ۲۳

ثنا مخصوص خداوندی است که او را ثنا گفته و از او یاری می‌جوییم. به او ایمان داشته و بر او توکل می‌نماییم. شهادت می‌دهیم که هیچ خدایی جز خدای یگانه نیست. شریکی ندارد و محمد بنده و فرستاده اوست. از بدی‌ها و گناهان خود به خداوند پناه می‌بریم. کسی که خداوند او را هدایت کند، هیچ گمراه‌کننده‌ای نخواهد داشت و کسی را که گمراه کند، هیچ هدایت‌کننده‌ای نخواهد داشت.

۳ - کذابین

أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّهُ كَاثِرٌ فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ ثَلَاثُونَ كَذَابًا أَوَّلُ مَنْ يَكُونُ مِنْهُمْ صَاحِبَ صَنْعَاءَ وَصَاحِبَ الْيَمَامَةِ.

ای مردم! برآستی که سی دروغگو در این امت وجود دارند که اولین آن‌ها «صاحب صنعا» و «صاحب یمامه» است.

۴ - پرسش امیر مؤمنان

[شروط إعجاز لا إله إلا الله]

يا أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّهُ مَنْ لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُخْلِصًا لَمْ يَخْلُطْ مَعَهَا غَيْرَهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ: فَقَامَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي كَيْفَ يَقُولُهَا مُخْلِصًا لَا يَخْلُطُ مَعَهَا غَيْرَهَا؟ فَسَّرَ لَنَا هَذَا نَعْرِفُهُ فَقَالَ: نَعَمْ، حِرْصًا عَلَى الدُّنْيَا وَجَمْعًا لَهَا مِنْ غَيْرِ حِلِّهَا وَرَضَى بِهَا وَأَقْوَامٌ يَقُولُونَ أَقَاوِيلَ الْأَخْيَارِ وَيَعْمَلُونَ عَمَلَ الْجَبَابِرَةِ وَالْفُجَّارِ فَمَنْ لَقِيَ اللَّهَ وَلَيْسَ فِيهِ شَيْءٌ مِنْ هَذِهِ الْخِصَالِ وَهُوَ يَقُولُ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَلَهُ الْجَنَّةُ فَإِنْ أَخَذَ الدُّنْيَا وَتَرَكَ الْآخِرَةَ فَلَهُ النَّارُ.

ص: ۲۴

ای مردم! بدون تردید کسی که با اخلاص شهادت دهد که خدایی جز خدای یگانه نیست و با این عقیده چیز دیگری را مخلوط ننماید، به بهشت می رود. در این هنگام امام علی علیه السلام برخاست و عرضه داشت: ای رسول خدا! پدر و مادرم فدای تو باد. انسان چگونه می تواند با اخلاص شهادت بدهد و چیز دیگری را با آن مخلوط ننماید؟ آن را توضیح بدهید تا برای ما روشن شود. فرمود: منظور این است که بر دنیا حریص نباشد، از راه حرام آن را جمع نکرده و به آن راضی نشود. عده ای مانند نیکوکاران سخن می گویند، ولی عمل ستم گران و گناه کاران را انجام می دهند. بنابراین، کسی که خداوند را در حالی ملاقات کند که هیچ کدام از این خصوصیات را نداشته باشد و «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» بگوید، بهشت از آن اوست. و اگر دنیا را بگیرد و آخرت را ترک کند، آتش از آن اوست.

۵- همکاری با ظالم

وَمَنْ تَوَلَّىٰ خُصُومَةَ ظَالِمٍ أَوْ أَعَانَهُ عَلَيْهَا نَزَلَ بِهِ مَلَكَ الْمَوْتِ بِالْبُشْرَىٰ بِلَعْنَةِ اللَّهِ وَنَارِ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا وَبِئْسَ الْمَصِيرُ.

و کسی که از طرف ظالمی دشمنی کند یا او را در دشمنی یاری دهد، فرشته مرگ با بشارت به لعنت خدا و ماندن همیشگی در آتش جهنم به سراغ او خواهد آمد و این چه سرانجام بدی است.

۶- مذمت خوف از طاغوت

وَمَنْ خَفَّ لِسُلْطَانٍ جَائِرٍ كَانَ قَرِينَهُ فِي النَّارِ.

ص: ۲۵

و کسی که برای حاجتی خود را برای سلطان ستم کاری سبک نماید ، در جهنم همراه او خواهد بود.

۷- نکوهش همراهی با جباران

وَمَنْ دَلَّ سُلْطَانًا عَلَى الْجَوْرِ قَرِنَ مَعَ هَامَانَ وَكَانَ هُوَ وَالسُّلْطَانُ مِنْ أَشَدِّ أَهْلِ النَّارِ عَذَابًا.

و کسی سلطانی را در ستم گری راهنمایی کند، با «هامان» همراه شده و عذاب او و آن سلطان از سخت ترین عذاب های اهل جهنم است.

۸- نکوهش احترام به دنیاداران

وَمَنْ عَظَّمَ صَاحِبَ دُنْيَا وَأَحَبَّهُ لَطَمَعَ دُنْيَاهُ سَخَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَكَانَ فِي دَرَجَتِهِ مَعَ قَارُونَ فِي التَّابُوتِ الْأَسْفَلِ.

و کسی که دنیادار را بزرگ داشته و او را به طمع دنیایش دوست بدارد، خداوند بر او خشم گرفته و با «قارون» در تابوت زیرین جهنم در یک درجه خواهد بود.

۹- رباکاری

وَمَنْ بَنَى بُيُوتًا رِبَاءً وَسَمِعَهُ حَمَلَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَى سَبْعِ أَرْضَيْنِ ثُمَّ يُطَوَّقُهُ نَارًا تُوَقَّدُ فِي عُنُقِهِ ثُمَّ يُرْمَى بِهِ فِي النَّارِ. فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ يَبْنِي رِبَاءً وَسَمِعَهُ؟ قَالَ: يَبْنِي فَضْلًا عَلَى مَا يَكْفِيهِ أَوْ يَبْنِي مُبَاهَاً.

و کسی که به خاطر خودنمایی ساختمانی بسازد، در روز قیامت آن ساختمان را تا هفت طبقه زمین زیر آن حمل می نماید. آن گاه چون

ص: ۲۶

گردن بندی آتشین آن را به گردنش آویخته و سپس به جهنم پرتاب می شود. عرض کردیم: از کجا بفهمیم که برای خودنمایی است؟ فرمود: از آن جا که بیش از احتیاج خود یا برای فخرفروشی می سازد.

۱۰ - ظلم در حق کارگران

وَمَنْ ظَلَمَ أَجيراً أَجْرَهُ أَحْبَطَ اللهُ عَمَلَهُ وَحَرَّمَ عَلَيْهِ رِيحَ الْجَنَّةِ وَرِيحُهَا يُوجَدُ مِنْ خَمْسِمَائَةِ عَامٍ.

و کسی که به اجیری ظلم کند، خداوند عمل او را نابوده کرده و بوی بهشت را بر او حرام می نماید، در حالی که بوی بهشت از مسافت پانصد سال راه به مشام می رسد.

۱۱ - همسایه آزاری

وَمَنْ خَانَ جَارَهُ شِبْراً مِنَ الْأَرْضِ طَوَّقَهُ اللهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَى سَبْعِ أَرْضِينَ نَاراً حَتَّى يُدْخِلَهُ جَهَنَّمَ.

و کسی که یک وجب از زمین همسایه اش را غصب کند، خداوند متعال در روز قیامت آن یک وجب را تا هفت طبقه زیر آن تبدیل به آتش نموده، به صورت طوقی در آورده و در گردن او می اندازد تا زمانی که او را وارد جهنم نماید.

۱۲ - بی اعتنایی به قرآن

وَمَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ ثُمَّ نَسِيَهُ مُتَعَمِّداً لَقِيَ اللَّهَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَجْذوماً وَمَغْلولاً وَيُسَلِّطُ اللَّهُ عَلَيْهِ بِكُلِّ آيَةٍ حَيْثُ مَوَّكَلَهُ بِهِ.

ص: ۲۷

و کسی که قرآن را بیاموزد و عمداً آن را فراموش کند، در روز قیامت در حالی که جذامی و خیلی تشنه است، خدا را ملاقات می کند و خداوند در مقابل هر آیه ای ماری را بر او مسلط می نماید.

۱۳- زیر پا نهادن دستورات قرآن

وَمَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ فَلَمْ يَعْمَلْ بِهِ وَآثَرَ عَلَيْهِ حُبُّ الدُّنْيَا وَزِينَتِهَا اسْتَوْجَبَ سَخَطَ اللَّهِ تَعَالَى وَكَانَ فِي الدَّرَجَةِ مَعَ الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى الَّذِينَ يَنْبُذُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ.

و کسی که قرآن را بیاموزد و به آن عمل نکند و دوستی دنیا و زیبایی های آن را بر قرآن ترجیح دهد، سزاوار خشم خدای متعال شده و هم ردیف یهود و نصاری می شود که کتاب خدا را پشت سر انداختند.

۱۴- شهوت پرستی ابلیسی

وَمَنْ نَكَحَ امْرَأَةً حَرَامًا فِي دُبُرِهَا أَوْ رَجُلًا أَوْ غُلَامًا حَشَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَنْتَنَ مِنَ الْجِنِّفَةِ يَتَأَذَى بِهِ النَّاسُ حَتَّى يَدْخُلَ جَهَنَّمَ وَلَا يَقْبَلُ اللَّهُ مِنْهُ صِدْقًا وَلَا عَدْلًا وَأَحْبَطَ اللَّهُ عَمَلَهُ وَيَدْعُهُ فِي تَابُوتٍ مَشْدُودًا بِمَسَامِيرٍ مِنْ حَدِيدٍ وَيُضْرَبُ عَلَيْهِ فِي التَّابُوتِ بِصَيِّفَائِحِهِ حَتَّى يُشَبَّكَ فِي تِلْكَ الْمَسَامِيرِ فَلَوْ وُضِعَ عِرْقٌ مِنْ عُرُوقِهِ عَلَى أَرْبَعِ مِائَةِ لَمَاتُوا جَمِيعًا وَهُوَ مِنْ أَشَدِّ النَّاسِ عَذَابًا.

و کسی که با زنی و از پشت به حرام نزدیکی کند، یا با پسر بچه یا مردی نزدیکی کند، خدای متعال در روز قیامت او را بدبوتر از مردار محشور می نماید که مردم از بوی او اذیت می شوند تا زمانی که او را به جهنم ببرد. و خداوند به هیچ وجه عذاب او را برطرف نمی کند و این عذاب با هیچ

فدیه ای برطرف نمی شود. و نیز عمل او را نابود کرده و او را در تابوتی که با میخ های آهنین بسته شده است، می گذارند و با سنگ های پهن آن قدر روی آن تابوت می زند که میخ هایش به بدنش فرو رود. و اگر چهارصد اَمت گرفتار گوشه ای از گوشه های این عذاب شوند، بدون شک همه آن ها می میرند. و او از کسانی است که سخت ترین عذاب ها را دارند.

۱۵ - عاقبت فحشا

وَمَنْ زَنَىٰ بِامْرَأَةٍ يَهُودِيَّةٍ أَوْ نَصْرَانِيَّةٍ أَوْ مَجُوسِيَّةٍ أَوْ مُسْلِمَةٍ حَرَّهٗ أَوْ أُمِّهِ أَوْ مَنْ كَانَتْ مِنَ النَّاسِ فَفَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي قَبْرِهِ ثَلَاثُمِائَةِ أَلْفٍ بَابٍ مِنَ النَّارِ تَخْرُجُ مِنْهَا حَيَاتٌ وَعَقَارِبٌ وَشُهَبٌ مِنْ نَارٍ فَهُوَ يُحْرَقُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَيَتَأَذَى النَّاسُ مِنْ نَتْنِ فَرْجِهِ فَيُعْرَفُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُؤْمَرَ بِهِ إِلَى النَّارِ فَيَتَأَذَى بِهِ أَهْلُ الْجَمْعِ مَعَ مَا هُمْ فِيهِ مِنْ شِدَّةِ الْعَذَابِ لِأَنَّ اللَّهَ حَرَّمَ الْمَحَارِمَ وَمَا أَحَدٌ أُغْيِرُ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى وَمِنْ غَيْرَتِهِ أَنَّهُ حَرَّمَ الْفَوَاحِشَ وَحَدَّ الْحُدُودَ.

و کسی که با زن یهودی، مسیحی، مجوسی، مسلمان، - آزاد باشد یا کنیز - یا غیر این ها زنا کند، خداوند سیصد هزار در از آتش در قبرش می گشاید که مارها، عقرب ها و شعله های آتش از آن خارج می شوند؛ او تا روز قیامت می سوزد. مردم از بوی بد فرج او آزار می بینند و او را تا روز قیامت به همین خصوصیت می شناسند تا زمانی که دستور برسد او را به جهنم ببرید. اهل محشر با وجود عذاب های سختی که خود دارند از آن نیز اذیت می شوند. زیرا براستی که خداوند حرام ها را حرام نموده است. و کسی باغیرت تر از خدای متعال نیست. و بخاطر غیرتی که دارد، هرزگی ها را قطعاً حرام نموده و حدود شرعی را تعیین نموده است.

وَمَنْ أَطَّلَعَ فِي بَيْتِ حَارِهِ فَنَظَرَ إِلَى عَوْرَةِ رَجُلٍ أَوْ شَعَرَ امْرَأَةٍ أَوْ شَيْءٍ مِنْ جَسَدِهَا كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُدْخِلَهُ النَّارَ مَعَ الْمُنَافِقِينَ
الَّذِينَ كَانُوا يَتَّبِعُونَ عَوْرَاتِ النَّاسِ فِي الدُّنْيَا وَلَا يَخْرُجُ مِنَ الدُّنْيَا حَتَّى يَفْضَحَهُ اللَّهُ وَيُبْدِيَ لِلنَّاسِ عَوْرَتَهُ فِي الْآخِرَةِ، وَمَنْ سَيَّخَطَ
بِرِزْقِهِ وَبَثَّ شَكْوَاهُ وَلَمْ يَضْبِرْ لَمْ يُزَفَّعْ لَهُ إِلَى اللَّهِ حَسَنَةٌ وَلَقِيَ اللَّهَ تَعَالَى وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبَانٌ.

و هر کس به داخل خانه همسایه اش نگاه کرده و عورت مرد یا موی زن یا مقداری از بدنش را ببیند، سزاوار است که خدا او را همراه با منافقینی که در پی عیوب مردم بوده اند، به جهنم ببرد. و تا خداوند او را رسوا ننماید، از دنیا خارج نخواهد شد و در آخرت نیز عورتش را برای مردم نمایان خواهد نمود و کسی که به خاطر (کمی) رزق خود از خداوند خشمگین باشد و از این مطلب (نزد غیر خدا) گله کند و صبر نکند، کار نیکی از او به خداوند نرسیده و در حالی که خداوند متعال از او خشمگین است، او را ملاقات می نماید.

۱۷ - استکبار پیشگی

وَمَنْ لَبَسَ ثَوْبًا فَاخْتَالَ فِيهِ حَسَفَ اللَّهُ بِهِ قَبْرَهُ مِنْ شَفِيرِ جَهَنَّمَ يَتَجَلَّجَلُ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَإِنَّ قَارُونَ لَبَسَ حُلَّةً
فَاخْتَالَ فِيهَا فَحَسَفَ بِهِ فَهُوَ يَتَجَلَّجَلُ فِيهَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

و کسی که لباسی بپوشد و با آن تکبر کند، خداوند قبرش را در کناره جهنم فرو می برد و تا آسمان ها و زمین باقی است در آن فرو می رود.

و براستی که قارون لباسی پوشید و با آن تکبر کرد، به همین جهت در زمین فرو رفت و تا روز قیامت در آن فرو می رود.

۱۸ - فخر فروشی در ازدواج

وَمَنْ نَكَحَ امْرَأَةً حَلَالًا بِمَالٍ حَلَالٍ غَيْرَ أَنَّهُ أَرَادَ بِهَا فَخْرًا أَوْ رِيَاءً لَمْ يَزِدْهُ اللَّهُ بِذَلِكَ إِلَّا ذُلًّا وَهُوَ أَنَا وَأَقَامَهُ اللَّهُ بِقَدْرِ مَا اسْتَمْتَعَ مِنْهَا عَلَى شَفِيرِ جَهَنَّمَ ثُمَّ يَهُوَى فِيهَا سَبْعِينَ خَرِيفًا.

و کسی که با زن حلالی با مال حلال ازدواج کند و قصدش از این ازدواج، تفاخر و خودنمایی باشد، خداوند عزوجل از این ازدواج جز ذلت و پستی بهره ای به او نخواهد داد و به اندازه ای که از آن زن کام گرفته است او را در کناره جهنم نگه خواهد داشت، آن گاه او را در جهنم می اندازند و هفتاد سال طول می کشد تا به ته جهنم برسد.

۱۹ - ظلم به زنان

وَمَنْ ظَلَمَ امْرَأَةً مَهْرَهَا فَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ زَانٍ وَيَقُولُ اللَّهُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: عَبْدِي زَوَّجْتُكَ أُمَّتِي عَلَى عَهْدِي فَلَمْ تَفِ لِي بِالْعَهْدِ فَيَتَوَلَّى اللَّهُ عِزًّا وَجَلَّ طَلَبَ حَقَّهَا فَيَسْتَوْعِبُ حَسَنَاتِهِ كُلَّهَا فَلَا يَفِي بِحَقِّهَا فَيُؤَمَّرُ بِهِ إِلَى النَّارِ.

و کسی که به زنی در مورد مهرش ظلم کند (مهرش را ندهد یا کم بدهد)، خداوند او را زناکار می داند و در روز قیامت به او می گوید: بنده ام! با پیمان خود کنیزم را به ازدواج تو در آوردم، ولی تو به پیمان وفا نکردی. و خداوند عزوجل خود عهده دار گرفتن حق آن زن می شود. و تمام کارهای نیک آن مرد را می گیرد. ولی چون کارهای نیک او جواب گوی حق آن زن نیست، دستور می رسد او را به جهنم ببرید.

۲۰ - خودداری از گواهی دادن به حق

وَمَنْ رَجَعَ عَنْ شَهَادَتِهِ وَكَتَمَهَا أَطَعَمَهُ اللَّهُ لَحْمَهُ عَلَى رُؤُوسِ الْخَلَائِقِ وَيُدْخِلُهُ النَّارَ وَهُوَ يَلُوكُ لِسَانَهُ.

و کسی که از شهادت خود باز گردد و شهادت ندهد، خداوند در مقابل چشم مردم گوشت او را به خودش می خوراند و در حالی به جهنم می رود که زبانش را می جود.

۲۱ - عدم رعایت عدالت میان همسران

وَمَنْ كَانَتْ لَهُ امْرَأَتَانِ فَلَمْ يَعْدِلْ بَيْنَهُمَا مِنْ نَفْسِهِ وَمَالِهِ جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَغْلُوبًا مَائِلًا شَقِيحًا حَتَّى يَدْخُلَ النَّارَ.

و کسی که دو زن داشته باشد و در امور زناشویی و امور مالی، با آن ها به عدالت رفتار نکند، در روز قیامت با تشنگی زیاد و بدن کج محشور می شود تا وقتی که وارد جهنم شود.

۲۲ - نادیده گرفتن حق همسایه

وَمَنْ كَانَ مُؤْذِيًا لِجَارِهِ مِنْ غَيْرِ حَقِّ حَرَمِهِ اللَّهُ رِيحَ الْجَنَّةِ وَمَأْوَاهُ النَّارُ أَلَا وَإِنَّ اللَّهَ يَسْأَلُ الرَّجُلَ عَنْ حَقِّ جَارِهِ.

و کسی که به ناحق همسایه اش را اذیت کند، خداوند بوی بهشت را بر او حرام می نماید و جایگاهش جهنم خواهد بود. بدانید که بدون شک خداوند عزوجل از مرد در مورد حق همسایه می پرسد و کسی که حق همسایه اش را از بین ببرد از ما نیست.

۲۳- اهانت به فقراء

وَمَنْ أَهَانَ فَقِيْرًا مُّسْلِمًا مِنْ أَجْلِ فَقْرِهِ وَاسْتَخَفَّ بِهِ فَقَدْ اسْتَخَفَّ بِحَقِّ اللَّهِ وَلَمْ يَزَلْ فِي مَقْتِ اللَّهِ وَسَخَطِهِ حَتَّى يُرْضِيَهُ.

و کسی که مسلمان فقیری را به خاطر فقرش خوار کرده و به او توهین نماید، به راستی که به حق، به خداوند توهین نموده است و تا زمانی که او را راضی نکند، پیوسته خداوند عزوجل از او خشمگین بوده و با او سخت دشمن خواهد بود.

۲۴- احترام به فقراء

وَمَنْ أَكْرَمَ فَقِيْرًا مُّسْلِمًا لَقِيَ اللَّهَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَهُوَ يَضْحَكُ إِلَيْهِ.

و کسی که به مسلمان فقیری احترام بگذارد، در روز قیامت در حالی که خداوند در صورت او می خندد، او را ملاقات می نماید.

۲۵- دنیا پرستی

وَمَنْ عُرِضَتْ لَهُ دُنْيَا وَآخِرَةٌ فَاخْتَارَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ لَقِيَ اللَّهَ تَعَالَى وَلَيْسَتْ لَهُ حَسَنَةٌ يَتَّقِي بِهَا النَّارَ.

و کسی که دنیا و آخرت به او عرضه شود و او دنیا را برگزیده (و آخرت را رها کند)، در حالی که کار نیکی ندارد تا با آن از جهنم نجات یابد، خدای متعال را ملاقات می کند.

۲۶- آخرت گرایی

وَمَنْ أَخَذَ الْآخِرَةَ وَتَرَكَ الدُّنْيَا لَقِيَ اللَّهَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَهُوَ رَاضٍ عَنْهُ.

و کسی که آخرت را گرفته و دنیا را ترک کند، در روز قیامت در حالی که خداوند از او راضی است، او را ملاقات می نماید.

۲۷- مبارزه با هوای نفس

وَمَنْ قَدَرَ عَلَىٰ امْرَأَةٍ أَوْ حَيَارِيَةٍ حَرَامًا فَتَرَكَهَا مَخَافَةَ اللَّهِ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ النَّارَ وَآمَنَهُ اللَّهُ تَعَالَىٰ مِنَ الْفَزَعِ الْأَكْبَرِ وَدُخُولِ النَّارِ وَأَدْخَلَهُ اللَّهُ الْجَنَّةَ وَإِنْ أَصَابَهَا حَرَامًا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَأَدْخَلَهُ النَّارَ.

و کسی که بتواند با زن یا کنیزی از راه حرام نزدیکی کند ولی از ترس خدا این کار را نکند، خداوند عزوجل جهنم را بر او حرام می کند. او را از وحشت بزرگ ایمن نموده و به بهشت می برد. و اگر از راه حرام با او نزدیکی کند، خداوند بهشت را بر او حرام نموده و او را وارد آتش می نماید.

۲۸- مال حرام

وَمَنْ اِكْتَسَبَ مَالًا حَرَامًا لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ مِنْهُ صِدْقَةً وَلَا عِتْقًا وَلَا حَجًّا وَلَا اعْتِمَارًا وَكَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِعِيدٍ أُجْرَاءِ ذَلِكَ أَوْ زَارًا وَمَا بَقِيَ مِنْهُ بَعْدَ مَوْتِهِ كَانَ زَادَةً إِلَى النَّارِ.

و کسی که مال حرامی به دست آورد، خداوند صدقه، آزاد کردن بنده، حج و عمره او را قبول نمی کند. و خداوند عزوجل به عدد پاداش این اعمال برای او گناه می نویسد. و اگر پس از مرگ او چیزی از آن باقی بماند، توشه او برای جهنم خواهد بود.

۲۹- فرار از مال حرام

وَمَنْ قَدَرَ عَلَيْهَا وَتَرَكَهَا مَخَافَةَ اللَّهِ كَانَ فِي مَحَبَّةِ اللَّهِ وَرَحْمَتِهِ وَيَوْمَئِذٍ بِهِ إِلَى الْجَنَّةِ،

و کسی که به مال حرام دسترسی داشته باشد، ولی آن را از ترس خداوند ترک کند، در دوستی و رحمت خداوند به سر برده و دستور می رسد که او را به بهشت ببرند.

۳۰ - مصافحه با زنان نامحرم

وَمَنْ صَافَحَ امْرَأَةً حَرَامًا جَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَغْلُوبًا ثُمَّ يُؤَمَّرُ بِهِ إِلَى النَّارِ. و کسی که با زن نامحرمی دست بدهد، در روز قیامت در حالی می آید که دست هایش به گردنش بسته شده است. آن گاه دستور می رسد او را به جهنم ببرند.

۳۱ - خوشگویی با نامحرمان

وَمَنْ فَآكَهُ امْرَأَةٌ لَا يَمْلِكُهَا حُبْسٌ بِكُلِّ كَلِمَةٍ كَلَّمَهَا فِي الدُّنْيَا أَلْفَ عَامٍ فِي النَّارِ، وَالْمَرْأَةُ إِذَا طَاوَعَتِ الرَّجُلَ فَالْتَزَمَهَا حَرَامًا أَوْ قَبَلَهَا أَوْ بَاشَرَهَا حَرَامًا أَوْ فَآكَهَا وَأَصَابَ مِنْهَا فَاحِشَةً فَعَلَيْهَا مِنَ الْوِزْرِ مَا عَلَى الرَّجُلِ فَإِنْ غَلَبَهَا عَلَى نَفْسِهَا كَانَ عَلَى الرَّجُلِ وَزْرُهَا.

و کسی که با زن نامحرمی شوخی کند، در مقابل هر کلمه ای که در دنیا به او گفته است، هزار سال حبس می شود. و اگر مردی زنی را با رضایت او از راه حرام در آغوش بکشد، ببوسد، یا با او نزدیکی کند یا شوخی کند و با آن زن گناهی انجام دهد، آن زن همان قدر گناه کار است که مرد گناه کرده و اگر مرد بزور این کارها را انجام دهد، گناه هر دو به عهده مرد است.

۳۲ - غش در معامله

وَمَنْ غَشَّ مُسْلِمًا فِي بَيْعٍ أَوْ شَرَاءٍ فَلَيْسَ مِنَّا وَيُحَسَّرُ مَعَ الْيَهُودِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لِأَنَّ مِنْ غَشَّ النَّاسِ فَلَيْسَ بِمُسْلِمٍ.

و کسی که مسلمانی را در خرید و فروش فریب دهد، از ما نیست. و در روز قیامت با یهود محشور می شود. زیرا بدون شک و تردید کسی که مردم را فریب دهد، مسلمان نیست.

۳۳ - کوتاهی در دستگیری از همسایه

وَمَنْ مَنَعَ الْمَاعُونَ مِنْ جَارِهِ إِذَا احتَاجَ إِلَيْهِ، مَنَعَهُ اللَّهُ فَضْلَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَوَكَّلَهُ إِلَى نَفْسِهِ.

و کسی که وسایل کار و منزل (از قبیل تبر، تیشه و بیل) را از همسایه اش که به آن احتیاج دارد دریغ کند، خدا در روز قیامت او را از فضل خود محروم نموده و او را به خودش واگذار می نماید.

۳۴ - واگذار شدن به خود

وَمَنْ وَكَّلَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَى نَفْسِهِ، هَلَكَ وَ لَا يَقْبَلُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ عُذْرًا.

و کسی که خداوند او را به خودش واگذار کرد، هلاک خواهد شد. و خداوند هیچ عذری را از او قبول نمی کند.

۳۵ - همسر آزاری

وَمَنْ كَانَتْ لَهُ امْرَأَةٌ تُؤْذِيهِ، لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ صِيْلَاتَهَا وَلَا حَسَنَةً مِنْ عَمَلِهَا حَتَّى تُعِينَهُ وَتُرْضِيَهُ وَإِنْ صَامَتِ الدَّهْرَ وَقَامَتِ اللَّيْلَ وَأَعْتَقَتِ الرِّقَابَ وَأَنْفَقَتِ الْأَمْوَالَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ. وَكَانَتْ أَوَّلَ مَنْ يَرِدُ النَّارَ. ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: وَعَلَى الرَّجُلِ مِثْلُ ذَلِكَ الْوِزْرِ وَالْعَذَابِ إِذَا كَانَ لَهَا مُؤْذِيًا ظَالِمًا.

و زنی که شوهرش را اذیت کند، تا زمانی که او را یاری نکرده و راضیش

نمایند، خداوند نماز و هیچ عمل نیکی را از او قبول نمی کند. گرچه عمرش را روزه گرفته، شب ها را با عبادت سپری کند، چندین برده در راه خدا آزاد کند و اموالش را در راه خدا خرج نماید. او اولین کسی است که به جهنم می رود. و اگر مردی زن خود را اذیت کرده و به او ظلم کند، همین مقدار مرتکب گناه شده و به همین اندازه عذاب می شود.

۳۶- دگر آزاری (مردم آزاری)

وَمَنْ لَطَمَ حَدَّ مُسْلِمٍ بَدَّدَ اللَّهُ عِظَامَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثُمَّ سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ النَّارَ وَحُشِرَ مَعْلُولًا حَتَّى يَدْخُلَ النَّارَ.

و کسی که به صورت مسلمانی سیلی بزند، خداوند در روز قیامت استخوان های او را پراکنده می سازد، سپس آتش را بر او مسلط می نماید. هم چنین در حالی محشور می شود که دستش به گردنش بسته است و تا زمانی که وارد جهنم شود، به همین حال خواهد بود.

۳۷- فریب کاری

وَمَنْ بَاتَ وَفِي قَلْبِهِ غِشٌّ لِأَخِيهِ الْمُسْلِمِ بَاتَ فِي سَخَطِ اللَّهِ تَعَالَى وَأَصْبَحَ كَذَلِكَ وَهُوَ فِي سَخَطِ اللَّهِ حَتَّى يَتُوبَ وَيَرْجِعَ، وَإِنْ مَاتَ كَذَلِكَ مَاتَ عَلَى غَيْرِ دِينِ الْإِسْلَامِ.

و کسی که شب در فکر فریب برادر مسلمانش باشد و تا صبح نیز از این فکر منصرف نشود، در حالی شب را به پایان می برد و به صبح می رسد که خدای متعال از او خشمگین است. و تا زمانی که توبه نکند و باز نگردد، خداوند از او خشمگین خواهد بود. و اگر در این حال بمیرد، با مسلمانی از دنیا نرفته است.

۳۸ - فریب دادن مسلمان

ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: أَلَا وَمَنْ غَشَّ مُسْلِمًا فَلَيْسَ مِنَّا - قَالَهَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ - .

آن گاه رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: بدانید کسی که مسلمان را فریب دهد، از ما نیست. و سه بار این جمله را تکرار فرمود.

۳۹ - همکاری با جباران

وَمَنْ عَلَّقَ سَوْطًا بَيْنَ يَدَيِ سُلْطَانٍ جَائِرٍ جَعَلَهُ اللَّهُ حَيَّةً طَوَّلَهَا سِتُونَ أَلْفَ ذِرَاعٍ فَتَسَلَّطَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا مُخَلَّدًا.

و کسی که در برابر سلطان ستمگری تازیانه در دست بگیرد (و به دستور او تازیانه بزند)، خداوند آن تازیانه را تبدیل به ماری به طول شصت هزار ذراع می نماید. و در آتش جهنم آن مار را برای همیشه بر او مسلط می سازد.

۴۰ - غیبت از مؤمنان

وَمَنْ اغْتَابَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ بَطَلَ صَوْمُهُ وَانْتَقَضَ وَضُوءُهُ فَإِنْ مَاتَ وَهُوَ كَذَلِكَ مَاتَ وَهُوَ مُسْتَحِلٌّ لِمَا حَرَّمَ اللَّهُ،

و کسی که از مسلمانی غیبت کند، روزه و وضویش باطل می شود. و اگر در این حال بمیرد، در حالی مرده است که حرام خدا را حلال دانسته است.

۴۱ - سخن چینی

وَمَنْ مَشَى فِي نَمِيمَةٍ بَيْنَ اثْنَيْنِ سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي قَبْرِهِ نَارًا تُحْرِقُهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَإِذَا خَرَجَ مِنْ قَبْرِهِ سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ (شُجَاعًا) تَبِينًا أَسْوَدَ يَنْهَشُ لَحْمَهُ حَتَّى يَدْخُلَ النَّارَ.

و کسی که برای سخن چینی بین دو نفر گام بردارد، خداوند در قبرش آتشی بر او مسلط می نماید که تا روز قیامت او را بسوزاند. و هنگامی که از قبرش بیرون می آید، خداوند ازدهای سیاهی را بر او مسلط می نماید که گوشتش را نیش بزند تا زمانی که به جهنم برود.

۴۲ - حلم ورزی

وَمَنْ كَظَمَ غَيْظَهُ وَعَفَى عَنْ أُخِيهِ الْمُسْلِمِ وَحَلَمَ عَنِ الْمُسْلِمِ أَعْطَاهُ اللَّهُ تَعَالَى أَجْرَ شَهِيدٍ.

و کسی که خشمش را فرو برده، برادر مسلمانش را ببخشد و در برابر برادر مسلمانش بردباری ورزد، خدای متعال اجر شهید را به او عطا می فرماید.

۴۳ - ظلم به مستمندان

وَمَنْ بَغَى عَلَى فَقِيرٍ أَوْ تَطَاوَلَ عَلَيْهِ وَاسْتَحَقَرَهُ اسْتَحَقَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِثْلَ الذَّرَّةِ فِي صُورِهِ رَجُلٍ حَتَّى يَدْخُلَ النَّارَ.

و کسی که به فقیری ظلم کند یا برای او تکبر کند و او را پست شمارد، خداوند در روز قیامت او را مانند مورچه ولی به شکل مرد محشور می نماید، تا زمانی که به جهنم برود.

۴۴ - حمایت از مؤمنان

وَمَنْ رَدَّ عَنْ أُخِيهِ غَيْبَةً سَمِعَهَا فِي مَجْلِسٍ رَدَّ اللَّهُ عَنْهُ أَلْفَ بَابٍ مِنَ الشَّرِّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَإِنْ لَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِ كَانَ عَلَيْهِ كَوْزَرٍ مَنِ اغْتَابَ.

و کسی که در مجلسی از برادرش غیبت شود و او آن غیبت را رد کند،

خداوند عزوجل هزار درِ شر را در دنیا و آخرت به روی او می بندد. و اگر نه تنها آن غیبت را رد نکند بلکه خوشش هم بیاید، گناهش به اندازه گناه کسی است که غیبت کرده است.

۴۵ - تهمت

وَمَنْ رَمَى مُحْصِنًا أَوْ مُحْصِنَةً أَحْبَطَ اللَّهُ عَمَلَهُ، وَجَلَدَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ وَتَنَهَشُ لَحْمَهُ حَيَاتٍ وَعَقَارِبُ ثُمَّ يُؤْمَرُ بِهِ إِلَى النَّارِ.

و کسی که به مرد یا زن پاک دامنی تهمت بزند، خداوند عملش را از بین برده، هفتاد هزار فرشته در قیامت او را از روبرو و پشت سر تازیانه می زنند و مارها و عقرب ها گوشتش را نیش می زنند. آن گاه دستور می رسد او را به آتش جهنم ببرید.

۴۶ - می گساری

وَمَنْ شَرِبَ الْخَمْرَ فِي الدُّنْيَا سَقَاهُ اللَّهُ مِنْ سَمِّ الْأَفَاعِي، وَمِنْ سَمِّ الْعَقَارِبِ شَرْبَهُ يَسْأَقُطُ لَحْمٌ وَجْهَهُ فِي الْإِنَاءِ قَبْلَ أَنْ يَشْرِبَهَا فَإِذَا شَرِبَهَا تَفْسَخَ لَحْمُهُ وَجِلْدُهُ كَالْجِيفَةِ يَتَأَذَى بِهِ أَهْلُ الْجَمْعِ حَتَّى يُؤْمَرَ بِهِ إِلَى النَّارِ، وَشَارِبُهَا وَعَاصِرُهَا وَمُعْتَصِرُهَا فِي النَّارِ وَيَابِعُهَا وَمُتَبَاعُهَا وَحَامِلُهَا وَالْمَحْمُولُ إِلَيْهِ وَآكِلُ ثَمَنِهَا سَوَاءٌ فِي عَارِهَا وَإِثْمِهَا، أَلَا وَمَنْ سَقَاهَا يَهُودِيًّا أَوْ نَصْرَانِيًّا أَوْ صَابِئِيًّا أَوْ مَنْ كَانَ مِنَ النَّاسِ فَعَلَيْهِ كِوْزَرٌ مَنْ شَرِبَهَا، أَلَا - وَمَنْ بَاعَهَا أَوْ اشْتَرَاهَا لِغَيْرِهِ لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ تَعَالَى مِنْهُ صِلَاةً وَلَا صِيَامًا وَلَا حَجًّا وَلَا إِعْتِمَارًا حَتَّى يَتُوبَ مِنْهَا وَإِنْ مَاتَ قَبْلَ أَنْ يَتُوبَ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ تَعَالَى أَنْ يَسْقِيَهُ بِكُلِّ جُرْعَةٍ شَرَابٍ مِنْهَا فِي الدُّنْيَا شَرْبَهُ مِنْ صَدِيدِ جَهَنَّمَ. ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَلَا وَإِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ الْخَمْرَ بَعَيْنِهَا وَالْمُسْكِرَ مِنْ كُلِّ شَرَابٍ، أَلَا وَكُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ.

و کسی که در دنیا باده بنوشد، خداوند شربتی از سم افعی و عقرب به او می نوشاند. شربتی که هنگام خوردن آن (و قبل از این که آن را بخورد) گوشت صورتش را در ظرف می ریزد و هنگامی که آن را بنوشد، گوشت و پوستش مانند مردار بو گرفته و تکه تکه می شود. به گونه ای که اهل محشر از بوی آن اذیت می شوند و این وضع ادامه دارد تا دستور برسد او را به جهنم ببرید. و خورنده، سازنده، فروشنده، خریدار، حمل کننده، تحویل گیرنده و کسی که پول آن را می خورد، همگی در زشتی و گناه برابرند. بدانید کسی که آن را به یهودی، مسیحی، صائبی یا سایر مردم بنوشاند، گناه او مانند کسی است که آن را می نوشد. بدانید کسی که آن را برای دیگری بخرد یا بفروشد، تا زمانی که توبه نکند، خداوند متعال نماز، روزه، حج و عمره او را قبول نمی کند. و اگر قبل از توبه بمیرد، به عهده خداوند متعال است که در مقابل هر جرعه ای که در دنیا از آن نوشیده است، شربتی از چرک آلوده به خون جهنم به او بنوشاند. بدانید که بی شک خداوند باده را بخصوص، و هر مست کننده ای را به طور عموم حرام نموده است. بدانید که هر مست کننده ای حرام است.

۴۷- ربا خواری

وَمَنْ أَكَلَ الرِّبَا مَلَأَ اللَّهُ بَطْنَهُ مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ بِقَدْرِ مَا أَكَلَ، وَإِنْ اِكْتَسَبَ مِنْهُ مَالًا لَا يَقْبَلُ اللَّهُ تَعَالَى مِنْهُ شَيْئًا مِنْ عَمَلِهِ وَلَمْ يَزَلْ فِي لَعْنَةِ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ مَا كَانَ عِنْدَهُ قِيرَاطٌ وَاحِدٌ.

و کسی که ربا بخورد، به اندازه ای که ربا خورده است، خداوند شکمش

را پر از آتش جهنم می نماید. و اگر از این راه مالی به دست آورد، خداوند هیچ عملی را از او قبول نمی کند. و تا زمانی که قیروطی از آن مال را در اختیار دارد، پیوسته مورد لعنت خدا و فرشتگان اوست.

۴۸ - خیانت در امانت

وَمَنْ خَانَ أَمَانَتَهُ فِي الدُّنْيَا وَلَمْ يَرُدَّهَا عَلَىٰ أَرْبَابِهَا مَاتَ عَلَىٰ غَيْرِ دِينِ الْإِسْلَامِ وَلَقِيَ اللَّهَ تَعَالَىٰ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضَبًا فَيَوْمَئِذٍ إِلَى النَّارِ فَيَهْوَىٰ بِهِ فِي شَفِيرِ جَهَنَّمَ أَبَدَ الْأَبْدِينَ،

و کسی که در امانت خیانت کرده و آن را به صاحبش بازنگرداند، با مسلمانی از دنیا نمی رود و در حالی که خداوند عزوجل از او خشمگین است، او را ملاقات می نماید. دستور می رسد او را به جهنم ببرید و او برای همیشه همیشه به کناره جهنم انداخته خواهد شد.

۴۹ - شهادت ناحق

وَمَنْ شَهِدَ شَهَادَةً زُورٍ عَلَىٰ رَجُلٍ مُسْلِمٍ أَوْ ذِمِّيٍّ أَوْ مَنْ كَانَ مِنَ النَّاسِ عُلِقَ بِلسَانِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَهُوَ مَعَ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ،

و کسی که بر علیه مرد مسلمان یا ذمی یا فرد دیگری شهادت دروغ بدهد، در روز قیامت او را از زبانش آویزان می کنند و همراه با منافقین در طبقه پایین جهنم خواهد بود.

۵۰ - خیانت به خدمت گزار

وَمَنْ قَالَ لِخَادِمِهِ أَوْ مَمْلُوكِهِ وَمَنْ كَانَ مِنَ النَّاسِ: لَا لَبِيكَ وَلَا سَعْدَيْكَ، قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: لَا لَبِيكَ وَلَا سَعْدَيْكَ إِجْلِسْ فِي النَّارِ.

ص: ۴۲

و کسی که به خادم یا برده خود یا شخص دیگری (که از او یاری بخواهد) بگوید: «نه، یاری ات نمی کنم»، خداوند عزوجل در روز قیامت به او می گوید: «نه، یاری ات نمی کنم. خودت را با صورت در جهنم بینداز.»

۵۱- همسر آزاری

وَمَنْ أَضْرَّ بِأَمْرِهِ حَتَّى تَفْتَدِيَ مِنْهُ نَفْسَهَا لَمْ يَرْضَ اللَّهُ تَعَالَى لَهُ بِعُقُوبِهِ دُونَ النَّارِ لِأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَغْضَبُ لِلْمَرْأَةِ كَمَا يَغْضَبُ لِلْيَتِيمِ.

و کسی که زنش را اذیت کند تا آن زن مالی بدهد و خود را از دست شوهرش برهاند، خدای متعال به مجازاتی کمتر از جهنم برای او راضی نمی شود؛ زیرا بدون تردید خدای متعال همان گونه که برای یتیم به خشم می آید، برای زن هم خشمگین می شود.

۵۲- بدگویی و زیراب زنی

وَمَنْ سَعَى بِأَخِيهِ إِلَى سُلْطَانٍ لَمْ يَبْدُ لَهُ مِنْهُ سُوءٌ وَلَا مَكْرُوهٌ أَحْبَطَ اللَّهُ عَمَلَهُ فَإِنْ وَصَلَ إِلَيْهِ مِنْهُ سُوءٌ أَوْ مَكْرُوهٌ أَوْ أَذَى جَعَلَهُ اللَّهُ فِي طَبَقِهِ مَعَ هَامَانَ فِي جَهَنَّمَ،

و کسی که نزد سلطانی از برادرش بدگویی و سخن چینی نماید، اگر آن سلطان هیچ آزار و آسیبی به او نرساند، خداوند عزوجل همه اعمالی را که انجام داده است، از بین می برد. و اگر آزار و آسیبی به او برساند، خداوند او را در جهنم در طبقه ای همراه با هامان (وزیر فرعون) خواهد گذاشت.

۵۳- ریا کاری در قرائت قرآن

وَمَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ يُرِيدُ بِهِ السُّمْعَةَ وَالْتِمَاسَ شَيْءٍ لَقِيَ اللَّهَ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَوَجْهُهُ

عَظُمَ لَيْسَ عَلَيْهِ لَحْمٌ وَزَجَّهُ الْقُرْآنُ فِي قَفَاهُ حَتَّى يُدْخِلَهُ النَّارَ وَيَهْوِي فِيهَا مَعَ مَنْ يَهْوِي.

و کسی که برای خودنمایی و یا رسیدن به چیزی قرآن بخواند، در روز قیامت در حالی خداوند عزوجل را ملاقات خواهد نمود که صورتش استخوانی بیش نیست و گوشت ندارد. و قرآن با آهن ته نیزه به پشت او می زند تا او را وارد جهنم نماید و با کسانی که در جهنم می افتند، به جهنم می افتد.

۵۴ - قرائت بدون عمل

وَمَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ وَلَمْ يَعْمَلْ بِهِ حَشَرَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى يَقُولُ: رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا؟ قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا وَكَذَلِكَ تَنْسَى قَوْمًا بِيَوْمِهِمْ إِلَى النَّارِ.

و کسی که قرآن بخواند و به آن عمل نکند، خداوند در روز قیامت او را کور محشور می نماید. او عرضه می دارد: خدایا! من بینا بودم. چرا مرا کور محشور نمودی؟ و خداوند می فرماید: آیات ما به تو رسید و تو آن ها را آن گونه ترک کردی، امروز نیز آن آیات تو را این گونه ترک می کنند. آن گاه دستور می رسد که او را به جهنم ببرید.

۵۵ - مال خر

وَمَنْ اشْتَرَى خِيَانَةً وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّهَا خِيَانَةٌ فَهُوَ كَمَنْ خَانَ فِي عَارِهَا وَإِثْمِهَا.

و کسی که مالی را بخرد که از راه خیانت بدست آمده است و بداند که از راه خیانت به دست آمده، گناه و ننگ او مانند همان کسی است که خیانت نموده است.

۵۶ - قوادی و قیادت

وَمَنْ قَاوَدَ بَيْنَ رَجُلٍ وَامْرَأَةٍ حَرَامًا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا وَلَمْ يَزَلْ فِي سَخَطِ اللَّهِ حَتَّى يَمُوتَ.

و کسی که واسطه شود و مرد و زنی را از راه حرام به هم برساند، خداوند بهشت را بر او حرام می گرداند و جایگاه او جهنم است که سرانجام بدی است. و پیوسته خداوند از او خشمگین است تا بمیرد.

۵۷ - دغل کاری و فریب کاری

وَمَنْ عَشَّ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ نَزَعَ اللَّهُ مِنْهُ بَرَكَهَ رِزْقِهِ وَأَفْسَدَ عَلَيْهِ مَعِيشَتَهُ وَوَكَّلَهُ إِلَى نَفْسِهِ.

و کسی که برادر مسلمانش را بفریبد، خداوند برکت و روزیش را می گیرد، زندگی او را تباه کرده و او را به خودش وامی گذارد.

۵۸ - مال خر: خریداری مال دزدیده شده

وَمَنْ اشْتَرَى سَرِقَةً وَهُوَ يَعْلَمُ أَنَّهَا سَرِقَةٌ فَهُوَ كَمَنْ سَرَقَهَا فِي عَارِهَا وَإِثْمِهَا.

و کسی که مال دزدی را بخرد و بداند که مال دزدی است، کار او به اندازه کار آن دزد گناه دارد و زشت است.

۵۹ - نکوهش از خیانت

وَمَنْ خَانَ مُسْلِمًا فَلَيْسَ مِنَّا وَلَسْنَا مِنْهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، أَلَا وَمَنْ سَمِعَ فَاخِشَهُ فَأَفْشَاهَا فَهُوَ كَمَنْ أَتَاهَا.

و کسی که به مسلمانی خیانت کند، در دنیا و آخرت نه او از ماست و نه ما از اویم. و بدانید کسی که ارتکاب گناهی را بشنود و خیر آن را پخش کند، مانند انجام دهنده گناه است.

۶۰- ترویج خوبی ها

وَمَنْ سَمِعَ خَبْرًا فَأَفْشَاهُ فَهُوَ كَمَنْ عَمِلَهُ.

و کسی که انجام کار خوبی را بشنود و خبر آن را پخش کند، مانند انجام دهنده آن است.

۶۱- تحریک به سوی شهوات

وَمَنْ وَصَفَ امْرَأَةً لِرَجُلٍ وَذَكَرَهَا فَأَفْتَنَّ بِهَا الرَّجُلُ فَأَصَابَ مِنْهَا فَاحِشَةً لَمْ يَخْرُجْ مِنَ الدُّنْيَا حَتَّى يَعْضَبَ اللَّهُ عَلَيْهِ.

و کسی که زیبایی های زنی را برای مردی بگوید و آن مرد شیفته او شده و با او گناهی انجام دهد، از دنیا نمی رود مگر این که خداوند بر او خشم می گیرد.

۶۲- پی آمد خشم خدا

وَمَنْ غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ غَضِبَتْ عَلَيْهِ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُونَ السَّبْعُ وَكَانَ عَلَيْهِ مِنَ الْوِزْرِ مِثْلُ الْحَدِيدِ أَصَابَهَا. قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَإِنْ تَابَا وَأَصْلَحَا؟ قَالَ: يَتُوبُ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِمَا وَلَمْ يَقْبَلْ تَوْبَهُ الَّذِي يَخْطُبُهَا بَعْدَ الَّذِي وَصَفَهَا.

و کسی که خداوند بر او خشم بگیرد، آسمان های هفت گانه و زمین های هفت گانه نیز بر او خشم می گیرد و گناهی همانند گناه آن مرد خواهد داشت. عرض کردند: ای رسول خدا! اگر آن زن و مرد توبه کرده و اصلاح شوند، چطور؟ فرمود: خدا توبه آن زن و مرد را قبول می کند، ولی توبه کسی را که باعث این گناه شده است، قبول نمی کند.

۶۳ - چشم چرانی

وَمَنْ مَلَأَ عَيْنَيْهِ مِنْ امْرَأَةٍ حَرَامًا حَشَاهُمَا اللَّهُ تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِمَسَامِيرٍ مِنَ النَّارِ وَحَشَاهُمَا نَارًا حَتَّى يَقْضِيَ بَيْنَ النَّاسِ ثُمَّ يُؤْمَرُ بِهِ إِلَى النَّارِ.

و کسی که چشمانش را از نگاه حرام به زنی پر کند، در روز قیامت چشمانش را با میخ های آتشین و آتش پر می نماید و تا زمانی که خداوند بین مردم حکم می نماید، به این حالت خواهد بود. آن گاه دستور می رسد که او را به جهنم ببرید.

۶۴ - اطعام رباکارانه

وَمَنْ أَطْعَمَ طَعَامًا رِيَاءً وَسُمِعَهُ أَطْعَمَهُ اللَّهُ تَعَالَى مِثْلَهُ مِنْ صَدِيدِ جَهَنَّمَ وَجَعَلَ ذَلِكَ الطَّعَامَ نَارًا فِي بَطْنِهِ حَتَّى يَقْضِيَ بَيْنَ النَّاسِ.

و کسی که برای ریا و خودنمایی غذایی بدهد، خدای متعال از چرک آلوده به خون جهنم به او خواهد داد و این غذا را در شکم او تبدیل به آتش می نماید. و به همین حال خواهد بود تا خداوند بین مردم حکم نماید.

۶۵ - عمل فحشا

وَمَنْ فَجَرَ بِامْرَأَةٍ وَلَهَا بَعْلٌ تَفَجَّرَ مِنْ فَوْجِهِمَا مِنْ صَدِيدٍ وَاذِيًا مَسِيرَةً خَمْسَمِائَةِ عَامٍ يَتَأَذَى بِهِ أَهْلُ النَّارِ مِنْ نَتْنِ رِيحِهِمَا وَكَانَا مِنْ أَشَدِّ النَّاسِ عَذَابًا.

و کسی که با زن شوهرداری مرتکب گناه شود، از فرج آن دو، آن قدر چرک آلوده به خون بیرون می آید که دره ای به طول راه پانصد سال

بوجود می آید و جهنمیان از بدبویی آن دو اذیت می شوند و عذاب آن دو از سخت ترین عذاب های مردم خواهد بود.

۶۶ - چشم چرانی

وَاشْتَدَّ غَضَبُ اللَّهِ عَلَى امْرَأَةٍ ذَاتِ بَعْضٍ مَلَائِكَةٍ عَيْنَهَا مِنْ غَيْرِ زَوْجِهَا أَوْ ذِي مَحْرَمٍ مِنْهَا فَإِنَّهَا إِنْ فَعَلَتْ ذَلِكَ أُحْبِطَ اللَّهُ كُلَّ عَمَلٍ عَمِلَتْهُ فَإِنْ أَوْطَأَتْ فِرَاشَهُ غَيْرِهِ كَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ تَعَالَى أَنْ يُحْرِقَهَا بِالنَّارِ بَعْدَ أَنْ يُعَذِّبَهَا فِي قَبْرِهَا.

و خداوند عزوجل از زنی که چشم خود را از غیر شوهر یا غیر محرم خود پر کند، خیلی خشمگین می گردد. و بدون تردید اگر چنین کند، خداوند تمام کارهای نیک او را از بین می برد. و اگر در بستر غیر شوهرش بخوابد، به عهده خدای متعال است که پس از عذاب نمودن او در قبرش، با آتش او را بسوزاند.

۶۷ - طلاق غیر اسلامی

وَإِذَا امْرَأَةٌ هَزَأَتْ مِنْ زَوْجِهَا لَمْ تَزَلْ فِي لَعْنَةِ اللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ أَجْمَعِينَ حَتَّى إِذَا نَزَلَ بِهَا مَلَكُ الْمَوْتِ قَالَ لَهَا أَبِشْرِي بِالنَّارِ وَإِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ قِيلَ لَهَا ادْخُلِي النَّارَ مَعَ الدَّاخِلِينَ أَلَا وَأَنَّ اللَّهَ تَعَالَى وَرَسُولُهُ بَرِئَانٍ مِنَ الْمُخْتَلِعَاتِ بِغَيْرِ حَقِّ أَلَا وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ وَرَسُولُهُ بَرِئَانٍ مِمَّنْ أَضَرَ بَامْرَأَةٍ حَتَّى تَخْتَلِعَ مِنْهُ.

و هر زنی که (بی جهت و از روی هوی و هوس) از شوهرش طلاق خلع بگیرد، پیوسته در لعنت خدا، فرشتگان او، پیامبرش و همه مردم خواهد بود. و زمانی که فرشته مرگ سراغ او بیاید، به او می گوید: «مژده باد تو را به

جهنم». و در روز قیامت به او می گویند: «همراه با کسانی که به جهنم می روند، به جهنم برو». و بدانید که بدون تردید خدای متعال و رسولش از زنانی که بی جهت از شوهرانشان طلاق خلع می گیرند، بیزار هستند. و نیز بدانید که بدون تردید خداوند عزوجل و رسول او از مردی که زنش را اذیت کند تا طلاق خلع بگیرد، بیزار هستند.

۶۸- امامت حکیمانه

وَمَنْ أُمَّ قَوْمًا بِأَذْنِهِمْ وَهُمْ عَنْهُ رَاضُونَ فَاقْتَصَدَ بِهِمْ فِي حُضُورِهِ وَقِرَائَتِهِ وَرُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ وَقُعُودِهِ وَقِيَامِهِ فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِهِمْ.

و کسی که با اجازه عده ای و با رضایت آن ها امام جماعت آن ها شود و در حضور، قرائت، رکوع، سجود، قعود و قیام خود میانه روی نماید، پاداشی مانند پاداش آنان خواهد داشت.

۶۹- امامت غیر حکیمانه

وَمَنْ أُمَّ قَوْمًا فَلَمْ يَقْتَصِدْ بِهِمْ فِي حُضُورِهِ وَقِرَائَتِهِ وَرُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ رُدَّتْ عَلَيْهِ صِلَاتُهُ وَلَمْ تُجَاوِزْ تَرَاقِيهِ وَكَانَتْ مَنزِلَتُهُ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى كَمَنزِلَةِ إِمَامٍ جَائِرٍ مُعْتَدٍ لَمْ يَصْلُحْ لِرِعَائَتِهِ وَلَمْ يَقُمْ فِيهِمْ بِأَمْرِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ.

و کسی که امام جماعت عده ای شود و در حضور، قرائت، رکوع، سجود، قعود و قیام خود میانه روی ننماید، نمازش را به او باز می گردانند، و از ترقوه او بالا-تر نمی رود (نمازش اصلاً قبول نمی شود) و خدای متعال او را مانند پیشوای ستم گر و تجاوزکاری می داند که به دستور خداوند عزوجل حاکم آنان نشده است.

۷۰ - سؤال امیر مؤمنان از یکی از چهار تن

فَقَامَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ بَابِي أَنْتَ وَأُمِّي وَمَا مَنَزِلُهُ إِمَامٌ جَائِرٌ مُعْتَدٍ لَمْ يَصِلْ لِرِعِيَّتِهِ وَلَمْ يَقُمْ فِيهِمْ بِأَمْرِ اللَّهِ تَعَالَى؟ قَالَ: هُوَ رَابِعُ أَرْبَعَةٍ مِنْ أَشَدِّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، إِبْلِيسَ وَفِرْعَوْنَ وَقَاتِلَ النَّفْسِ، وَرَابِعُهُمْ سَيِّطَانٌ جَائِرٌ.

در این جا امیرالمؤمنین علیه السلام برخاسته و عرض کرد: پدر و مادرم فدای تو باد ای رسول خدا! پیشوای ستمگر تجاوز کاری که صلاح پیروانش را نمی خواهد و به دستور خداوند عزوجل حاکم آنان نگردیده است، چه حالی دارد؟ آن حضرت فرمود: او آخرین نفر از چهار نفری است که در روز قیامت عذاب آن ها از همه مردم سخت تر است و عبارتند از: ابلیس، فرعون، آدم کش و سلطان ستم گر.

۷۱ - کوتاهی در وام دادن

وَمَنْ اِخْتَجَعَ إِلَيْهِ أَخُوهُ فِي قَرْضٍ فَلَمْ يُقْرِضْهُ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ يَوْمَ يَجْزَى الْمُحْسِنِينَ،

و کسی که برادر مسلمانش احتیاج به قرض او داشته باشد، ولی به او قرض ندهد، خداوند در روزی که به نیکوکاران پاداش می دهد، بهشت را بر او حرام می گرداند.

۷۲ - صبر در خانه

وَمَنْ صَبَرَ عَلَى سُوءِ خُلُقِ امْرَأَتِهِ وَاحْتَسَبَ بِهِ أَعْطَاهُ اللَّهُ تَعَالَى بِكُلِّ مَرَّةٍ يَصْبِرُ عَلَيْهَا مِنَ الثَّوَابِ مَا أُعْطِيَ أَيُّوبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى بَلَائِهِ وَكَانَ عَلَيْهَا مِنَ الْوِزْرِ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ مِثْلُ رَمْلٍ

ص: ۵۰

عَالِجٍ فَإِنْ مَاتَتْ قَبْلَ أَنْ تُعِينَهُ وَقَبْلَ أَنْ يَرْضَى عَنْهَا حُشِرَتْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنكُوسَةً مَعَ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ.

و کسی که در برابر بداخلاقی زن خود صبر نموده و ثواب آن را از خداوند امیدوار باشد، خدای متعال در برابر هر روز و شبی که صبر می کند، همانند آن چه به حضرت ایوب علیه السلام به خاطر بلایش، عطا فرمود، به او عطا می فرماید. و آن زن هر روز و هر شب همانند تپه ای شن متراکم، گناه خواهد داشت. و اگر پیش از آن که شوهرش را یاری کرده و او را راضی کند، بمیرد، در روز قیامت به صورت وارونه همراه با منافقین در طبقه زیرین جهنم محشور خواهد شد.

۷۳ - ناسازگاری در خانه

وَمَنْ كَانَتْ لَهُ امْرَأَةٌ لَمْ تُؤَافِقْهُ وَلَمْ تَصْبِرْ عَلَى مَا رَزَقَهُ اللَّهُ وَشَقَّتْ عَلَيْهِ وَحَمَلَتْهُ مَا لَمْ يَقْدِرْ عَلَيْهِ لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ مِنْهَا حَسَنَةً تَتَّقِي بِهَا حَرَّ النَّارِ وَعَظِيبَ اللَّهِ عَلَيْهَا مَا دَامَتْ كَذَلِكَ.

و کسی که زنی داشته باشد که با او سازگار نباشد و بر آن چه خداوند متعال روزی آن ها نموده است، صبر نکند و بر شوهرش سخت گرفته و او را وادار به کارهایی بنماید که نمی تواند انجام دهد، تا زمانی که چنین است خداوند هیچ کار نیکی که او را از آتش جهنم حفظ کند، از آن زن قبول ننموده و بر او خشم می گیرد.

۷۴ - اکرام به مؤمنان

وَمَنْ أَكْرَمَ أَخَاهُ فَإِنَّمَا يُكْرِمُ اللَّهُ فَمَا ظَنُّكُمْ بِمَنْ يُكْرِمُ اللَّهُ أَنْ يَفْعَلَ بِهِ،

ص: ۵۱

و کسی که به برادرش احترام بگذارد، به خدا احترام گذاشته است. و فکر می کنید خداوند با کسی که به او احترام بگذارد، چه رفتاری خواهد داشت.

۷۵- رئیس بدون همت و خدمت

وَمَنْ تَوَلَّى عِرَافَهُ قَوْمٌ وَلَمْ يُحْسِنْ فِيهِمْ حُبْسَ عَلَى شَفِيرِ جَهَنَّمَ بِكُلِّ يَوْمٍ أَلْفَ سِنَةٍ وَحُسْرَ يَدِهِ مَغْلُولَةً إِلَى عُنُقِهِ فَإِنْ كَانَ قَامَ فِيهِمْ بِأَمْرِ اللَّهِ تَعَالَى أَطْلَقَهُ اللَّهُ تَعَالَى وَإِنْ كَانَ ظَالِمًا هَوَىٰ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ سَبْعِينَ خَرِيفًا.

و کسی که ریاست اجتماعی را به عهده بگیرد و به آنان خوبی نکند، در مقابل هر روزی که بر آنان حکومت کرده است، هزار سال در لبه جهنم زندانی می شود و محشور میشود در حالی که دستهایش به گردنش بسته شده است. و اگر به دستور خدای متعال بر آنان حکومت کرده باشد، خدای متعال او را آزاد می نماید و اگر ظالم باشد (و به غیر دستور الهی بر آنان حاکم بوده است) او را در جهنم می اندازد و هفتاد سال طول می کشد تا به ته جهنم برسد.

۷۶- حکم به ناحق

وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ كَانَ كَمَنْ شَهِدَ شَهَادَةً زُورًا وَيُقَدِّفُ بِهَا فِي النَّارِ وَيُعَذَّبُ بِعَذَابِ شَاهِدِ الزُّورِ.

و کسی که بر اساس احکامی که خداوند نازل فرموده است، حکم نکند، مانند کسی است که شهادت دروغ داده باشد در جهنم انداخته شده و همانند دروغ گو عذاب می شود.

۷۷ - نفاق

وَمَنْ كَانَ ذَا وَجْهَيْنِ وَلِسَانَيْنِ فَهُوَ فِي النَّارِ.

و کسی که دو رو و دو زبان باشد، در روز قیامت نیز دو رو و دو زبان خواهد بود.

۷۸ - صلح و اصلاح

وَمَنْ مَشَى فِي صَلْحٍ بَيْنَ اثْنَيْنِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَمَلَائِكَتُهُ حَتَّى يَرْجِعَ وَأُعْطِيَ أَجْرَ لَيْلَةِ الْقَدْرِ.

و کسی که برای آشتی دادن دو نفر گام بردارد، تا زمانی که باز گردد، خداوند و فرشتگان بر او درود می فرستند و نیز پاداش شب قدر را به او می دهند.

۷۹ - آشتی دادن

وَمَنْ مَشَى فِي قَطِيعِهِ بَيْنَ اثْنَيْنِ كَانَ لَهُ مِنَ الْوِزْرِ بِقَدْرِ مَا لِمَنْ أَصْلَحَ بَيْنَ اثْنَيْنِ مِنَ الْأَجْرِ مَكْتُوبٌ عَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ حَتَّى يَدْخُلَ جَهَنَّمَ فَيُضَاعَفَ لَهُ الْعَذَابُ.

و کسی که برای به هم زدن میانه دو نفر گام بردارد، به اندازه پاداش کسی که دو نفر را آشتی بدهد، گناه خواهد داشت. بر او می نویسند: «لعنت خداوند» و تا ورود به جهنم این حال را خواهد داشت. و زمانی که به جهنم برود، عذابش دوچندان خواهد شد.

۸۰ - یاری رسانی

وَمَنْ مَشَى فِي عَوْنِ أَخِيهِ وَمَنْفَعَتِهِ فَلَهُ ثَوَابُ الْمُجَاهِدِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

ص: ۵۳

و کسی که برای یاری و رسانیدن فایده ای به برادرش گام بردارد، ثواب مجاهدین در راه خدا را خواهد داشت.

۸۱ - عیجوی

وَمَنْ مَشَى فِي عَيْبِ أَخِيهِ وَكَشَفَ عَوْرَتَهُ كَانَ أَوَّلَ خُطْوِهِ خَطَاها وَوَضَعَهَا فِي جَهَنَّمَ وَكَشَفَ اللَّهُ عَوْرَتَهُ عَلَى رُؤُوسِ الْخَلَائِقِ.

و کسی که برای عیب جویی از برادرش و افشای عیب او گام بردارد، با اولین قدمی که برمی دارد و می گذارد، وارد جهنم شده و خداوند عیب او را برای مردم فاش می سازد.

۸۲ - صله ارحام

وَمَنْ مَشَى إِلَى ذِي قَرَابَةٍ وَذِي رَحِمٍ يَسْأَلُ بِهِ أَعْطَاهُ اللَّهُ أَجْرَ مائه شَهِيدٍ وَإِنْ سَأَلَ بِهِ وَوَصَلَهُ بِمَالِهِ وَنَفْسِهِ جَمِيعاً كَانَ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ أَرْبَعُونَ أَلْفَ حَسَنَةٍ وَرُفِعَ لَهُ أَرْبَعُونَ أَلْفَ دَرَجَةٍ وَكَانَ عَبْدَ اللَّهِ تَعَالَى مائه سَنَةٍ.

و کسی که برای احوال پرسی یکی از نیکان و خویشاوندان خود گام بردارد، خداوند پاداش صد شهید را به او عطا می فرماید و چنانچه با مال یا ثروتش به او یاری رساند، در مقابل هر گامی که برمی دارد، چهل هزار هزار کار نیک برایش ثبت شده و چهل هزار هزار درجه بالا می رود. و گویا صد سال خداوند عزوجل را عبادت کرده است.

۸۳ - ایجاد اختلاف

وَمَنْ مَشَى فِي فَسَادٍ مَا بَيْنَهُمَا وَقَطِيعَةٍ بَيْنَهُمَا غَضِبَ اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ فِي الدُّنْيَا

وَالْآخِرَهُ وَكَانَ عَلَيْهِ مِنَ الْوِزْرِ كَعِدْلٍ قَاطِعِ الرَّحِمِ.

و کسی که برای به هم زدن میانه آن ها و قطع رابطه آن ها گام بردارد، خدای متعال از او خشمگین شده و در دنیا و آخرت او را لعنت می نماید و گناهی مانند گناه قاطع رحم (کسی که به خویشاوند خود بدی کند) خواهد داشت.

۸۴ - خواستگاری

وَمَنْ عَمِلَ فِي تَزْوِيجِ بَيْنِ مُؤْمِنَيْنِ حَتَّى يَجْمَعَ بَيْنَهُمَا زَوْجَهُ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ مِنْ أَلْفِ امْرَأَةٍ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ كُلِّ امْرَأَةٍ فِي قَصْرِ مِنْ دُرٍّ وَيَاقُوتٍ وَكَانَ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ خَطَاها أَوْ كَلِمَةٍ تَكَلَّمَ بِهَا فِي ذَلِكَ عَمَلٌ سَنَةٍ قِيَامٌ لَيْلِهَا وَصِيَامٌ نَهَارِهَا.

و کسی که برای ازدواج دو مؤمن تلاش کند، تا زمانی که آن ها با هم ازدواج کنند، خداوند هزار زن از حورالعین بهشت را به ازدواج او در می آورد که هر کدام در قصری از درّ و یاقوت هستند و در مقابل هر گامی که در این راه برداشته یا کلمه ای که در این مسیر گفته است، (ثواب) عمل یک سال را خواهد داشت که شب هایش را عبادت کرده و روزهایش را روزه گرفته باشد.

۸۵ - ایجاد اختلاف خانوادگی

وَمَنْ عَمِلَ فِي فُرْقَةٍ بَيْنَ امْرَأَةٍ وَزَوْجِهَا كَانَ عَلَيْهِ غَضَبُ اللَّهِ وَلَعْنَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَكَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ تَعَالَى أَنْ يَرْضَخَهُ بِالْفِ صَخْرَةٍ مِنْ نَارٍ.

و کسی که برای جدایی زنی از شوهرش تلاش کند، خشم خدا و لعنت

او در دنیا و آخرت بر او خواهد بود. و به عهده خداوند است که هزار صخره آتشین به او بزند.

۸۶ - اختلاف افکنی

وَمَنْ مَشَى فِي فَسَادٍ مَا بَيْنَهُمَا وَلَمْ يُفَرِّقْ كَانَ فِي سَخَطِ اللَّهِ وَلَعْنَتِهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَحَرَّمَ اللَّهُ النَّظَرَ إِلَى وَجْهِهِ.

و کسی که برای به هم زدن میان آن ها تلاش کند، ولی آنان را از یکدیگر جدا نکند، در دنیا و آخرت در خشم و لعنت خداوند بوده و خداوند او را از نظر احمتش دور می سازد.

۸۷ - کمک به نابینایان

وَمَنْ قَادَ ضَرِيرًا إِلَى مَسْجِدِهِ أَوْ إِلَى مَنْزِلِهِ أَوْ لِحَاجَةٍ مِنْ حَوَائِجِهِ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ قَدَمٍ رَفَعَهَا وَوَضَعَهَا عِتْقَ رَقِيهٍ وَصَلَّتْ عَلَيْهِ الْمَلَائِكَةُ حَتَّى يَفَارِقَهُ، وَ مَنْ كَفَى ضَرِيرًا حَاجَةً مِنْ حَوَائِجِهِ فَمَشَى فِيهَا حَتَّى يَقْضِيَهَا أُعْطَاهُ اللَّهُ تَعَالَى بَرَاءَتَيْنِ بَرَاءَةً مِنَ النَّارِ وَبَرَاءَةً مِنَ النَّفَاقِ وَقَضَى لَهُ سَبْعِينَ أَلْفَ حَاجَةٍ فِي عَاجِلِ الدُّنْيَا وَلَمْ يَزَلْ يَخُوضُ فِي رَحْمَةِ اللَّهِ تَعَالَى حَتَّى يَرْجِعَ.

و کسی که نابینایی را به مسجد یا منزلش ببرد یا برای انجام کاری از کارهایش او را به جایی ببرد، تا زمانی که از او جدا شود خداوند در مقابل هر گامی که برداشته و گذاشته است، آزاد کردن یک بنده را برای او می نویسد و فرشتگان بر او درود می فرستند. و کسی که کار نابینایی را انجام دهد و در راه انجام شدن آن گام بردارد، خدای متعال او را از دو چیز رهایی می دهد:

ص: ۵۶

جهنم و نفاق. و نیز هفتاد هزار حاجت او را در همین دنیا برآورده نموده و تا زمانی که باز گردد، پیوسته غرق در رحمت خدای متعال است.

۸۸ - پرستاری

وَمَنْ قَامَ عَلَى مَرِيضٍ يَوْمًا وَلَيْلَةً بَعَثَهُ اللَّهُ تَعَالَى مَعَ إِبْرَاهِيمَ الْخَلِيلِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَجَازَ عَلَى الصَّرَاطِ كَالْبُرْقِ اللَّامِعِ.

و کسی که یک شبانه روز از مریضی پرستاری کند، خدای متعال او را با حضرت ابراهیم خلیل علیه السلام برمی انگیزد و مانند برق جهنده از پل صراط عبور می کند.

۸۹ - کمک به بیماران

وَمَنْ سَعَى لِمَرِيضٍ فِي حَاجَتِهِ فَقَضَاهَا خَرَجَ مِنْ ذُنُوبِهِ كَيَوْمٍ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ. فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَإِنْ كَانَ الْمَرِيضُ مِنْ أَهْلِهِ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: مِنْ أَعْظَمِ النَّاسِ أُجْرًا مَنْ سَعَى فِي حَاجَةِ أَهْلِهِ.

و کسی که برای انجام کار مریضی سعی کند و آن را انجام دهد، همانند روزی که از مادر متولد گردیده است، از گناهانش خارج می شود. در این جا مردی از انصار عرض کرد: ای رسول خدا! اگر این مریض از خانواده اش بود، چطور؟ رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: یکی از کسانی که بیشترین پاداش را دارند، کسی است که کاری برای خانواده اش انجام دهد.

۹۰ - قطع رحم

وَمَنْ ضَيَّعَ أَهْلَهُ وَقَطَعَ رَحِمَهُ، حَزَمَهُ اللَّهُ تَعَالَى حُسْنَ الْجَزَاءِ يَوْمَ يَجْزِي الْمُحْسِنِينَ

ص: ۵۷

وَضَيِّعُهُ. وَمَنْ يُضَيِّعُهُ اللَّهُ تَعَالَى فِي الْآخِرَةِ فَهُوَ يَرُدُّ مَعَ الْهَالِكِينَ حَتَّى يَأْتِيَ بِالْمَخْرَجِ وَلَمْ يَأْتِ بِهِ.

و کسی که خانواده اش را ضایع کرده و رحم خود را قطع نماید، خدای متعال در روزی که پاداش نیکوکاران را عطا می فرماید، او را از پاداش نیکو محروم نموده و ضایع می نماید. و کسی که خداوند متعال در آخرت او را ضایع نماید، همراه با هلاک شدگان سرگردان است و به دنبال راهی می گردد که از این وضع بیرون بیاید، ولی پیدا نمی کند.

۹۱ - وام دادن

وَمَنْ أَقْرَضَ مَلْهُوفاً فَأَحْسَنَ طَلَبْتَهُ اسْتَأْنَفَ الْعَمَلَ وَاعْطَاهُ اللَّهُ بِكُلِّ دِرْهَمٍ أَلْفَ قِنْطَارٍ مِنَ الْجَنَّةِ.

و کسی که به «مال از دست داده ای» قرض دهد و به هنگام پس گرفتن آن به او خوبی کند، عملش را باید از نو شروع کند (گناهان قبلی اش آمرزیده شده است) و خداوند در مقابل هر درهم، هزار قنطار (صد پیمان) از بهشت به او عطا می فرماید.

۹۲ - مشکل گشایی

وَمَنْ فَرَّجَ عَنْ أُخِيهِ كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ الدُّنْيَا نَظَرَ اللَّهُ إِلَيْهِ بِرَحْمَتِهِ فَنَالَ بِهَا الْجَنَّةَ وَفَرَّجَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةً فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

و کسی که یک گرفتاری دنیوی برادرش را رفع کند، خداوند با رحمت خود به او می نگرد. به همین جهت به بهشت می رود و خداوند گرفتاری های او را در دنیا و آخرت رفع می نماید.

۹۳ - صلح و اصلاح خانوادگی

وَمَنْ مَشَى فِي إِصْلَاحِ بَيْنِ امْرَأَةٍ وَزَوْجِهَا أَعْطَاهُ اللَّهُ تَعَالَى أَجْرَ أَلْفِ شَهِيدٍ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ حَقًّا وَكَانَ لَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ يَخْطُوهَا فِي ذَلِكَ عِبَادَةٌ سَنَةٌ قِيَامًا لَيْلَهَا وَصِيَامًا نَهَارَهَا.

و کسی که برای اصلاح میان زن و شوهری گام بردارد، خدای متعال پاداش هزار شهید را که حقیقتاً در راه خدا کشته شده اند، به او عطا فرموده و در این راه، در برابر هر گامی که برمی دارد و کلمه ای که می گوید، عبادت یک سال را که شب هایش را عبادت کرده و روزهایش را روزه گرفته است، خواهد داشت.

۹۴ - پاداش وام اسلامی

وَمَنْ أَقْرَضَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ كَانَ لَهُ بِكُلِّ دِرْهَمٍ أَقْرَضَهُ وَزَنَ جَبَلٍ أَحَدٍ وَجِبَالِ رَضْوَى وَطُورِ سَيْنَاءَ حَسَنَاتٌ فَإِنْ رَفِقَ بِهِ فِي طَلْبِهِ يُعْبَرُ بِهِ عَلَى الصَّرَاطِ كَالْبُرْقِ الْخَاطِفِ اللَّامِعِ بَغَيْرِ حِسَابٍ وَلَا عَذَابٍ.

و کسی که به برادر مسلمانش قرض دهد، در مقابل هر درهمی که به او قرض داده هم وزن کوه احد، سینا و کوه های رضوی، کارهای نیک خواهد داشت. و اگر پس از سر آمدن مهلت آن، در مطالبه اش بر او آسان بگیرد، مانند برق خیره کننده و درخشنده، بدون حساب و عذاب از پل صراط عبور خواهد نمود.

۹۵ - کوتاهی در قرض دادن

وَمَنْ شَكَأَ إِلَيْهِ أَخُوهُ الْمُسْلِمَ فَلَمْ يُقْرِضْهُ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ.

ص: ۵۹

و کسی که برادر مسلمانش پیش او از نداری شکایت کند، ولی او قرضی به وی ندهد، خداوند در روزی که به نیکوکاران پاداش می دهد، بهشت را بر او حرام می نماید.

۹۶ - کوتاهی در برآورده شدن حاجت ارباب رجوع

وَمَنْ مَنَعَ طَالِباً حَاجَتَهُ وَهُوَ قَادِرٌ عَلَى قَضَائِهَا فَعَلَيْهِ مِثْلُ خَطِيئَةِ عَشَّارٍ. فَقَامَ إِلَيْهِ عَوْفُ بْنُ مَالِكٍ فَقَالَ: مَا يَبْلُغُ خَطِيئَةَ عَشَّارٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ فَقَالَ: عَلَى الْعَشَّارِ كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ.

و کسی که حاجت خواهش کننده ای را در حالی که می تواند، برنیآورد، گناهی مانند گناه عشار خواهد داشت. در این جا «عوف بن مالک» برخاست و عرض کرد: ای رسول خدا! گناه عشار چقدر است؟ آن حضرت فرمود: گناه او به اندازه ای است که در هر روز و شبی، خدا، همه فرشتگانش و همه مردم او را لعنت می نمایند.

وَمَنْ يَلْعَنُهُ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا.

و کسی که خدا او را لعنت کند، یآوری نخواهد داشت.

۹۷ - منت نهادن

وَمَنْ اضْطَنَّعَ إِلَى أَخِيهِ مَعْرُوفًا فَمَنْ بِهِ عَلَيْهِ حَبِطَ عَمَلُهُ وَخَابَ سَعْيُهُ، ثُمَّ قَالَ: أَلَا وَإِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَى الْمَنِيَانِ وَالْمُخْتِيَالِ وَالْقَتَاتِ وَمُدْمِنِ الْخَمْرِ وَالْجَوَازِ وَالْجَعْظَرِيِّ وَالْعُتْلُ الرِّزِيمِ الْجَنَّةَ،

و کسی که به برادرش خوبی کند و آن گاه بر او منت گذارد، عملش از

بین رفته و تلاشش به نتیجه نمی رسد. و بدانید که بی شک، خداوند عزوجل بهشت را بر منت گذار، مختال، سخن چین، کسی که بر خوردن شراب مداومت می کند، متکبر، پر خور درشت خوی و بداخلاق فرومایه، حرام نموده است.

۹۸ - دست گیری از مستمندان

وَمَنْ تَصَدَّقَ بِصِدْقِهِ عَلَى رَجُلٍ مَسْكِينٍ كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ وَلَوْ تَدَاوَلَهَا أَرْبَعُونَ أَلْفَ إِنْسَانٍ ثُمَّ وَصَلْتَ إِلَى مَسْكِينٍ كَانَ لَهُ أَجْرًا كَامِلًا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى لِلَّذِينَ اتَّقَوْا وَأَحْسَنُوا لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ.

و کسی که به مرد مسکینی صدقه بدهد، همانند اجر آن مسکین را خواهد داشت و برآستی که اگر چهل هزار نفر صدقه ای را دست به دست کنند تا به دست فقیری برسد، هر کدام از آنان اجر کاملی دارند. و اگر بدانید، پاداش های خداوند برای تقوایندگان و نیکوکاران بهتر و ماندگارتر است، اگر آگاه باشید.

۹۹ - احداث مسجد

وَمَنْ بَنَى مَسْجِدًا فِي الدُّنْيَا بَنَى اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ شِبْرٍ مِنْهُ - أَوْ قَالَ: بِكُلِّ ذِرَاعٍ مِنْهُ - مَسِيرَةَ أَرْبَعِينَ أَلْفَ عَامٍ مَدِينَهُ مِنْ ذَهَبٍ وَفِضَّةٍ وَدُرٍّ وَيَاقُوتٍ وَزُمُرٍ وَفِي كُلِّ مَدِينَةٍ أَلْفَ أَلْفِ قَصِيرٍ وَفِي كُلِّ قَصِيرٍ أَرْبَعُونَ أَلْفَ دَارٍ وَفِي كُلِّ دَارٍ أَرْبَعُونَ أَلْفَ بَيْتٍ وَفِي كُلِّ بَيْتٍ أَرْبَعُونَ أَلْفَ سَرِيرٍ عَلَى كُلِّ سَرِيرٍ زَوْجَةٌ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ وَفِي كُلِّ بَيْتٍ أَرْبَعُونَ أَلْفَ وَصِيْفٍ وَأَرْبَعُونَ أَلْفَ أَلْفٍ وَصِيْفِهِ وَفِي كُلِّ بَيْتٍ أَرْبَعُونَ أَلْفَ أَلْفٍ مَائِدَةٍ عَلَى

كُلُّ مَا تَدَّهٖ اَرْبَعُونَ اَلْفَ قَصِيْعَهٗ وَفِي كُلِّ قَصِيْعَهٗ اَرْبَعُونَ اَلْفَ لَوْنٍ مِّنَ الطَّعَامِ وَيُعْطٰى اللّٰهُ وَلِيْهٖ مِّنَ الْقُوَّةِ مِا يَأْتِيْ بِهٖ
الْاَزْوَاجِ وَعَلٰى ذٰلِكَ الطَّعَامِ وَذٰلِكَ الشَّرَابِ فِى يَوْمٍ وَّاحِدٍ.

و کسی که مسجدی در دنیا بسازد، خداوند در برابر هر وجب - یا فرمود: در برابر هر ذراع - از آن، شهری از طلا، نقره، درّ، یاقوت، زمرد، زبرجد و مروارید برای او می سازد که وسعت آن به اندازه ای است که برای پیمودن آن چهل هزار سال وقت لازم است. در هر شهری چهل هزار هزار قصر، در هر قصری چهل هزار هزار خانه، در هر خانه ای چهل هزار هزار اتاق، در هر اتاقی هزار هزار تخت، بر هر تختی همسری از حورالعین وجود دارد. و نیز در هر اتاقی چهل هزار هزار پسر بچه خدمت کار، چهل هزار هزار دختر بچه خدمتکار و چهل هزار هزار سفره غذا وجود دارد. بر هر سفره ای چهل هزار هزار سینی بزرگ و در هر سینی چهل هزار هزار نوع غذا هست و خداوند چنان قدرتی به او عطا می فرماید که بتواند در یک روز از همه این همسران و خوردنی ها و نوشیدنی ها استفاده کند.

۱۰۰ - اذان گفتن

وَمَنْ تَوَلَّى اَذَانَ مَسْجِدٍ مِّنْ مَّسَاجِدِ اللّٰهِ فَاُذِّنَ فِيْهِ وَهُوَ يُرِيْدُ وَجْهَ اللّٰهِ تَعَالٰى اَعْطَاهُ اللّٰهُ ثَوَابَ اَرْبَعِيْنَ اَلْفِ نَبِيٍّ وَّاَرْبَعِيْنَ اَلْفِ
اَلْحَبِ صَيِّدِيٍّ وَّاَرْبَعِيْنَ اَلْحَبِ اَلْفِ شَهِيدٍ وَّادْخَلَ فِى شَفَاعَتِهِ الْجَنَّةِ اَرْبَعِيْنَ اَلْفِ اَلْفِ اُمَّهٖ وَفِي كُلِّ اُمَّهٖ اَرْبَعُونَ اَلْفَ رَجُلٍ
وَكَانَ لَهُ فِى كُلِّ جَنَّةٍ مِّنَ الْجَنَّةِ اَرْبَعُونَ اَلْفَ اَلْفِ مَدِيْنَةٍ وَفِي كُلِّ مَدِيْنَةٍ اَرْبَعُونَ اَلْفَ اَلْفِ قَصْرِ وَفِي

كُلُّ قَصِيرٍ أَرْبَعُونَ أَلْفَ دَارٍ وَفِي كُلِّ دَارٍ أَرْبَعُونَ أَلْفَ بَيْتٍ وَفِي كُلِّ بَيْتٍ أَرْبَعُونَ أَلْفَ سَيْرٍ وَعَلَى كُلِّ سَيْرٍ زَوْجَةٌ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ وَفِي كُلِّ بَيْتٍ مِنْهَا مِثْلُ الدُّنْيَا أَرْبَعُونَ أَلْفَ مَرَّةٍ بَيْنَ يَدَيِ كُلِّ زَوْجَةٍ أَرْبَعُونَ أَلْفَ وَصِيْفٍ وَأَرْبَعُونَ أَلْفَ وَصِيْفِهِ وَفِي كُلِّ بَيْتٍ أَرْبَعُونَ أَلْفَ مَائِدَةٍ وَعَلَى كُلِّ مَائِدَةٍ أَرْبَعُونَ أَلْفَ قَصِيْعَةٍ وَفِي كُلِّ قَصِيْعَةٍ أَرْبَعُونَ أَلْفَ لَوْنٍ مِنَ الطَّعَامِ لَوْ نَزَلَ بِهِ الثَّقَلَانِ لَمَادَّخَلَهُمْ فِي أذْنِي بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِهَا مَا شَاءُوا مِنَ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ وَالطَّيِّبِ وَاللِّبَاسِ وَالثَّمَارِ وَالْوَانَ الثُّحُفِ وَالطَّرَائِفِ مِنَ الْحُلِيِّ وَالْحُلَلِ، كُلُّ بَيْتٍ مِنْهَا يَكْتَفِي بِمَا فِيهِ مِنْ هَذِهِ الْأَشْيَاءِ عَمَّا فِي الْبَيْتِ الْآخَرِ فَإِذَا أُذِنَ الْمُؤَذِّنُ فَقَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ اكْتَنَفَهُ أَرْبَعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ كُلُّهُمْ يُصَلُّونَ عَلَيْهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لَهُ وَكَانَ فِي ظِلِّ اللَّهِ حَتَّى يَفْرَغَ، وَكَتَبَ ثَوَابَهُ أَرْبَعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ ثُمَّ صَعِدُوا بِهِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى.

و کسی که مؤذن مسجدی شود و به خاطر رضای خدای متعال در آن اذان بگوید، خداوند ثواب چهل هزار هزار پیامبر، چهل هزار هزار صدیق و چهل هزار هزار شهید را به او عطا نموده و شفاعت او را در مورد چهل هزار هزار امت که هر امتی چهل هزار هزار مرد دارد، قبول می نماید. و در هر بهشتی از بهشت ها چهل هزار هزار شهر به او عطا می نماید که در هر شهری چهل هزار هزار قصر؛ در هر قصری چهل هزار هزار اتاق؛ در هر اتاقی چهل هزار هزار تخت و بر هر تختی همسری از حورالعین می باشد. هر اتاق آن چهل هزار هزار برابر این دنیا است. در برابر هر کدام از آن همسران، چهل هزار هزار پسر بچه خدمتکار و چهل هزار هزار دختر بچه

خدمتکار وجود دارد. و نیز در هر اتاقی چهل هزار هزار نوع غذا که اگر جنّ و انس مهمان او شوند، بدون تردید می تواند داخل کند آنان را در کوچک ترین اتاق های آن و از انواع غذاها، نوشیدنی ها، عطرها، لباس ها، میوه ها، تحفه ها، لباس های کم یاب و زیورهای کم یاب، هر چه را که بخواهند، وجود دارد. و در هر کدام از اتاق های آن، به قدری از چیزهایی که گفتیم وجود دارد که از اتاق دیگر بی نیاز است. و هنگامی که مؤذن در اذان بگوید: «أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»، چهل هزار هزار فرشته گرداگرد او را گرفته، بر او درود فرستاده و برایش استغفار می کنند و تا زمانی که اذان را تمام کند، زیر سایه خداوند خواهد بود. ثواب او را چهل هزار هزار فرشته می نویسند و سپس آن را به سوی خداوند عزوجل بالا می برند.

۱۰۱- رفتن به سوی مسجد

وَمَنْ مَشَى إِلَى مَسْجِدٍ مِنْ مَسَاجِدِ اللَّهِ فَلَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ خَطَايَا حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى مَنْزِلِهِ عَشْرٌ حَسَنَاتٍ وَيُمْحَى عَنْهُ عَشْرٌ سَيِّئَاتٍ وَرُفِعَ لَهُ عَشْرٌ دَرَجَاتٍ.

و کسی که به طرف مسجدی از مساجد خداوند گام بردارد، در برابر هر گامی که برمی دارد تا زمانی که به منزلش باز گردد، ده کار نیک خواهد داشت، ده گناه از او پاک می شود و ده درجه بالا می رود.

۱۰۲- شرکت در نماز جماعت

وَمَنْ حَافِظَ عَلَى الْجَمَاعَةِ حَيْثُ مَا كَانَ مَرَّ عَلَى الصَّرَاطِ كَالْبُرْقِ اللَّامِعِ فِي أَوَّلِ زُمْرِهِ مَعَ السَّابِقِينَ وَوَجَّهَهُ أَضْوَاءُ مِنَ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ وَكَانَ لَهُ بِكُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ يُحَافِظُ عَلَيْهَا ثَوَابٌ شَهِيدٍ.

ص: ۶۴

و کسی که مواظب باشد هر جایی که هست خود را به نماز جماعت برساند، در حالی که سیمایش نورانی تر از ماه شب چهارده است، مانند برق خیره کننده درخشنده، در اولین گروه همراه با پیشی گیرندگان از پل صراط عبور می کند. و در برابر هر روز و شبی که این چنین در نماز جماعت شرکت کرده است، ثواب یک شهید خواهد داشت.

۱۰۳ - پیش قدم شدن برای صف اول نماز جماعت

وَمَنْ حَافِظًا عَلَى الصَّفِّ الْمَقْدَمِ فَيُدْرِكُ التَّكْبِيرَةَ الْأُولَى وَلَا يُؤْذِي فِيهِ مُؤْمِنًا أَعْطَاهُ اللَّهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلَ مَا لِلْمُؤَذِّنِ وَأَعْطَاهُ اللَّهُ فِي الْجَنَّةِ مِثْلَ ثَوَابِ الْمُؤَذِّنِ.

و کسی که مواظب باشد همیشه در صف اول جماعت حاضر شود و به اولین تکبیر امام جماعت برسد و مؤمنی را در نماز اذیت نکند، خداوند پاداشی هم چون پاداش مؤذن به او عطا فرموده و در بهشت نیز ثوابی مانند ثواب مؤذن به او عطا می فرماید.

۱۰۴ - پناهگاه سازی و همکاری با مسافران

وَمَنْ بَنَى عَلَى ظَهْرِ الطَّرِيقِ مَأْوَى لِعَابِرِي سَبِيلٍ بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى نَجِيبٍ مِنْ دَرٍّ وَوَجْهَهُ يُضِيءُ لِأَهْلِ الْجَنَّةِ نُورًا حَتَّى يُرَاجِمَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلَ الرَّحْمَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي قُبَّتِهِ فَيَقُولُ أَهْلُ الْجَمْعِ: هَذَا مَلَكٌ مِنَ الْمَلَائِكَةِ لَمْ يَرِ مِثْلَهُ قَطُّ وَدَخَلَ فِي شَفَاعَتِهِ الْجَنَّةَ أَرْبَعُونَ أَلْفَ رَجُلٍ.

و کسی که در کنار راه، پناه گاهی برای رهگذران بسازد، خداوند در روز قیامت او را سوار بر شتری برگزیده از در و در حالی که صورتش برای اهل

بهشت می درخشد، برمی انگیزاند و در گنبد ابراهیم خلیل علیه السلام همدم او خواهد بود. اهل محشر می گویند: این فرشته ای از فرشتگان خداست که تاکنون مانندش دیده نشده است؛ و با شفاعت او چهل هزار هزار مرد به بهشت می روند.

۱۰۵ - شفاعت نمودن

وَمَنْ شَفَعَ لِأَخِيهِ شَفَاعَةً طَلَبَهَا مِنْهُ نَظَرَ اللَّهُ تَعَالَى إِلَيْهِ وَكَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يُعَذِّبَهُ أَبَدًا فَإِنْ هُوَ شَفَعَ لِأَخِيهِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَطْلُبَهَا كَانَ لَهُ أَجْرٌ سَبْعِينَ شَهِيدًا.

و کسی که به خواهش برادرش برای او وساطت و میانجی گری کند، خداوند عزوجلّ به او (با نظر رحمت) می نگرد و به عهده خداوند است که هیچ گاه او را عذاب نکند و اگر بدون خواهش برادرش برای او وساطت کند، پاداش هفتاد شهید خواهد داشت.

۱۰۶ - روزه داری

وَمَنْ صَامَ شَهْرَ رَمَضَانَ فِي إِنْصَاتٍ وَسُكُوتٍ وَكَفِّ سَمْعِهِ وَبَصِيرَتِهِ وَفَرْجِهِ وَجَوَارِحِهِ مِنَ الْكَاذِبِ وَالْحَرَامِ وَالغَيْبِ تَقَرُّبًا إِلَى اللَّهِ تَعَالَى قَرَّبَهُ اللَّهُ تَعَالَى حَتَّى يَمَسَّ رُكْبَتِي إِبْرَاهِيمَ الْخَلِيلِ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

و کسی که برای نزدیک شدن به خدای متعال، ماه رمضان را در خاموشی و سکوت، روزه بگیرد و گوش، چشم، فرج و سایر اعضای بدنش را از دروغ، حرام و غیبت باز دارد، لمس کند، خداوند به اندازه ای او را نزدیک گرداند که زانوهای حضرت ابراهیم خلیل علیه السلام را لمس کند (همنشینش شود).

۱۰۷ - ایجاد چاه آب

وَمَنْ اخْتَفَرَ بئراً للماءِ حَتَّى اسْتَبَطَ ماءَها فَبَدَّلَها لِلْمُسْلِمِينَ كَانَ لَهُ كَأَجْرِ مَنْ تَوَضَّأَ مِنْها وَصَلَّى وَكَانَ لَهُ بِعَدَدِ كُلِّ شَجَرَةٍ مِنْ شَجَرِ
إِنْسِيانٍ أَوْ بَهِيمَةٍ أَوْ سَمِيعٍ أَوْ طَائِرٍ عِثْقُ أَلْفِ رَقَبَةٍ وَدَخَلَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي شَفَاعَتِهِ عِدَدَ النُّجُومِ حَوْضِ الْقُدْسِ. قُلْنَا: يَا رَسُولَ اللَّهِ ما
حَوْضُ الْقُدْسِ؟ قال: حَوْضِي، حَوْضِي - ثلاث مرات -.

و کسی که چاه آبی بکند و هنگامی که به آب رسید، آن را به مسلمانان ببخشد، پاداشی همانند پاداش کسانی که از آب آن
وضو گرفته و نماز می خوانند، خواهد داشت. و نیز در مقابل هر مویی از موهای انسان، حیوان، حیوان درنده یا پرنده ای،
ثواب آزاد کردن هزار بنده را خواهد داشت. و در روز قیامت با شفاعت او به تعداد ستارگان، مردم به حوض قدس وارد می
شوند. عرض کردیم: ای رسول خدا! حوض قدس چه حوضی است؟ سه بار فرمود: حوض من.

۱۰۸ - کندن قبر

وَمَنْ اخْتَفَرَ لِمُسْلِمٍ قَبْراً مُخْتَسِماً حَزَمَهُ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى النَّارِ وَبَوَّأَهُ بَيْتاً فِي الْجَنَّةِ وَأُورِدَهُ حَوْضاً فِيهِ مِنَ الْأَبْرَيقِ عِدَدَ النُّجُومِ عَرَضُهُ
مَا بَيْنَ أَيْلَةٍ وَصَنْعَاءَ.

و کسی که برای رسیدن به پاداش خداوند قبری برای مسلمانی بکند، خدای متعال جهنم را بر او حرام نموده و خانه ای در
بهشت به او می بخشد و او را وارد حوضی می نماید که به تعداد ستارگان کوزه در آن هست و عرض آن مابین «ایله» و
«صنعاء» است.

وَمَنْ غَسَلَ مَيِّتًا فَأَدَّى فِيهِ الْأَمَانَةَ كَانَ لَهُ بِكُلِّ شَعْرَةٍ عَتَقَ رَقَبَةً وَرُفِعَ لَهُ بِهِ مِائَةٌ دَرَجَةٍ. فَقَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ: يَا رَسُولَ اللَّهِ كَيْفَ يُؤَدَّى فِيهِ الْأَمَانَةُ؟ قَالَ: يَسْتُرُ عَوْرَتَهُ وَيَسْتُرُ شَيْنَهُ وَإِنْ لَمْ يَسْتُرْ عَوْرَتَهُ وَشَيْنَهُ حَبَطَ أَجْرُهُ وَكُشِفَ عَوْرَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

و کسی که میت مؤمنی را غسل دهد و در مورد او امانت دار باشد، در برابر هر مویی ثواب آزاد کردن برده ای داشته و صد درجه بالا می رود. در این جا عمر بن خطاب برخاست و عرض کرد: ای رسول خدا! چگونه می تواند نسبت به او امانت دار باشد؟ فرمود: با پوشانیدن عورت و زشتی های بدنش. و اگر عورت و زشتی های او را نپوشاند، پاداشش از بین می رود و عیبش در دنیا و آخرت آشکار می گردد.

۱۱۰ - نماز بر میت

وَمَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلَاةً صَلَّى عَلَيَّ جِبْرَائِيلُ وَسَيِّدُ عَرَبِيْنَ أَلْفَ أَلْفِ مَلَكٍ وَغُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ وَمَا تَأَخَّرَ وَإِنْ أَقَامَ عَلَيْهِ حَتَّى يُدْفَنَ وَحَتَّى عَلَيْهِ مِنَ التُّرَابِ انْقَلَبَ مِنَ الْجَنَازَةِ وَلَهُ بِكُلِّ قَدَمٍ مِنْ حَيْثُ شَيَّعَهَا حَتَّى يَرْجِعَ مَنَزَلُهُ قَيْرَاطٌ مِنَ الْأَجْرِ - وَالْقَيْرَاطُ مِثْلُ جَبَلِ أُحُدٍ - يَكُونُ فِي مِيزَانِهِ مِنَ الْأَجْرِ.

و کسی که بر میتی نماز بخواند، جبرئیل و هفتاد هزار هزار فرشته بر او درود فرستاده و گناهان قبلی و بعدی اش آمرزیده می شوند. و اگر تا هنگامی که او را دفن کرده و رویش خاک می ریزند نیز در آن جا حاضر باشد، به هنگام بازگشت در برابر هر قدمی که از زمان تشییع جنازه تا

زمان رسیدن به منزل برمی دارد، قیراطی از پاداش خواهد داشت که هر قیراط آن در ترازوی اعمال هموزن کوه احد است.

۱۱۱ - اشک خشیت

وَمَنْ ذَرَفَتْ عَيْنَاهُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ كَانَ لَهُ بِكُلِّ قَطْرَةٍ مِنْ دُمُوعِهِ مِثْلُ جَبَلِ أُحُدٍ - يَكُونُ فِي مِيزَانِهِ وَكَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ بِكُلِّ قَطْرَةٍ عَيْنٍ مِنَ الْجَنَّةِ عَلَى حَافَتَيْهَا مِنَ الْمِيَادِينِ وَالْقُصُورِ وَالْمِيَادِينِ مَا لَا عَيْنٌ رَأَتْ وَلَا أُذُنٌ سَمِعَتْ وَلَا خَطَرَ عَلَى قَلْبٍ بَشَرٍ.

و کسی که از خشیت خداوند (از ترسی که ناشی از عظمت و بزرگی اوست، نه ترسی که به خاطر گناهان پیدا می شود) بگریزد، در مقابل هر قطره اشکی که می ریزد همانند کوه احد در ترازوی اعمال او خواهد بود (هر قطره اشک برابر با کارهای نیکی هموزن کوه احد است) و پاداش هر قطره از اشک هایش چشمه ای در بهشت است که هر دو طرف آن شهرها و قصرهایی هست که نه چشمی دیده، نه گوشی شنیده و نه بر دل بشری خطور کرده است.

۱۱۲ - عیادت مریض

وَمَنْ عَادَ مَرِيضًا فَلَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ خَطَايَا حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى مَنْزِلِهِ سَبْعُونَ أَلْفَ حَسَنَةٍ وَمُحِيَّ عَنْهُ سَبْعُونَ أَلْفَ سَيِّئَةٍ وَيُرْفَعُ لَهُ سَبْعُونَ أَلْفَ دَرَجَةٍ وَوَكَّلَ بِهِ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ يَعُودُونَ فِي قَبْرِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

و کسی که از مریضی عیادت کند، تا زمانی که به منزلش باز گردد، در برابر هر گامی که برمی دارد، هفتاد هزار هزار کار نیک خواهد داشت،

هفتاد هزار هزار گناه او پاک شده، هفتاد هزار هزار درجه بالا- می رود و هفتاد هزار هزار فرشته را می گمارند که تا روز قیامت در قبرش از او دیدن کرده و برای او استغفار نمایند.

۱۱۳ - تشیع جنازه

وَمَنْ شَيَّعَ جَنَازَهُ فَلَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى مَنْزِلِهِ مِائَةٌ أَلْفٍ حَسَنَةٍ وَيُمْحَى عَنْهُ بِكُلِّ قَدَمٍ مِائَةٌ أَلْفٍ سَيِّئَةٍ وَيُرْفَعُ لَهُ مِائَةٌ أَلْفٍ دَرَجَةٍ فَإِنْ صَلَّى عَلَيْهَا صَلَّى عَلَى جَنَازَتِهِ مِائَةٌ أَلْفٍ أَلْفٍ مَلِكٌ كُلُّهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ لَهُ حَتَّى يُبْعَثَ مِنْ قَبْرِهِ.

و کسی که جنازه ای را تشییع کند، تا زمانی که به منزلش باز گردد، در ب...S... زهر قدمی که برمی دارد، صد هزار هزار کار نیک برایش محسوب خواهد شد، صد هزار هزار گناه او پاک شده، صد هزار هزار درجه بالا می رود. و اگر بر او نماز بخواند، تا زمانی که باز گردد، هزار هزار فرشته به هنگام تشییع جنازه پشت سر او حرکت کرده و برایش استغفار می کنند و اگر هنگام دفن او حاضر باشد، خداوند هزار هزار فرشته را می گمارد که تا زمان برانگیخته شدن از قبرش، همگی برایش استغفار کنند.

۱۱۴ - انجام حج و عمره

وَمَنْ خَرَجَ حَاجًّا أَوْ مُعْتَمِرًا فَلَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ حَتَّى يَرْجِعَ مِائَةٌ أَلْفٍ حَسَنَةٍ وَيُمْحَى عَنْهُ مِائَةٌ أَلْفٍ سَيِّئَةٍ وَيُرْفَعُ لَهُ أَلْفٌ أَلْفٍ دَرَجَةٍ وَكَانَ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ بِكُلِّ دِرْهَمٍ يَحْمِلُهَا فِي وَجْهِهِ ذَاكَ دِرْهَمٌ حَتَّى يَرْجِعَ وَكَانَ فِي ضَمَانِ اللَّهِ تَعَالَى فَإِنْ تَوَفَّاهُ أَدْخَلَهُ الْجَنَّةَ وَإِنْ رَجَعَ رَجَعًا مَغْفُورًا لَهُ مُسْتَجَابًا لَهُ دَعَاؤُهُ فَاعْتَنِمُوا دَعْوَتَهُ إِذَا قَدِمَ قَبْلَ أَنْ يُصِيبَ الدُّنُوبَ

ص: ۷۰

فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُرَدُّ دُعَاءَهُ فَإِنَّهُ يُشْفَعُ فِي مَائِهِ أَلْفِ أَلْفِ رَجُلٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

و کسی که به قصد حج یا عمره از منزل خارج شود، تا زمانی که بازگردد هر گامی که برمی دارد، صد هزار هزار کار نیک خواهد داشت، هزار هزار گناه او پاک شده و یک هزار هزار درجه بالا می رود. و تا زمانی که بازگردد، در مقابل هر دره‌می که در این راه با خود بردارد، هزار هزار درهم خواهد داشت. و نیز در ضمانت خدای متعال خواهد بود. اگر بمیرد وارد بهشت می شود و اگر بازگردد، آمرزیده و با دعای مستجاب باز می گردد. پس هنگامی که بازگشت پیش از آن که مرتکب گناهی شود دعای او را غنیمت شمارید (و از او بخواهید برای شما دعا کند). زیرا به راستی که خداوند دعای او را رد نمی نماید. و بدون تردید در روز قیامت صد هزار هزار مرد را شفاعت می کند.

۱۱۵ - به دوش گرفتن کارهای زائر خانه خدا

وَمَنْ خَلَفَ حَاجًّا أَوْ مُعْتَمِرًا فِي أَهْلِهِ بِخَيْرٍ بَعْدَهُ كَانَ لَهُ أَجْرٌ كَامِلٌ مِثْلَ أَجْرِهِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يُنْقُصَ مِنْ أَجْرِهِ شَيْءٌ.

و کسی که در نبودن زائر خانه خدا که برای حج یا عمره رفته است، به خانواده اش نیکی کند، او نیز اجر کاملی هم چون اجر زائر خانه خدا خواهد داشت، بدون این که چیزی از اجر او کم شود.

۱۱۶ - مرزبانی

وَمَنْ خَرَجَ مُرَابِطًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ تَعَالَى أَوْ مُجَاهِدًا فَلَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ سَبْعُمِائَةِ أَلْفِ حَسَنَةٍ

ص: ۷۱

وَيُمْحَى عَنْهُ سَبْعُمِائَةِ أَلْفٍ سَبْعِيْنَ وَ يُرْفَعُ لَهُ سَبْعُمِائَةِ أَلْفٍ دَرَجَةٍ وَ كَانَ فِي ضَمَانِ اللَّهِ تَعَالَى حَتَّى يَتَوَفَّاهُ بِأَيِّ حَتْفٍ كَانَ كَانَ شَهِيداً
فَإِنْ رَجَعَ رَجَعَ مَغْفُوراً لَهُ مُسْتَجَاباً دُعَاؤُهُ.

کسی که برای جهاد یا مرزرداری در راه خدای متعال از منزل خارج شود، در برابر هر گامی که برمی دارد، هفتصد هزار کار نیک برای او خواهد بود. هفتصد هزار گناه او پاک می شود و هفتصد هزار درجه بالا می رود و تا پایان عمر در ضمانت خدای متعال خواهد بود و با هر مرگی بمیرد، شهید است. و اگر باز گردد، آمرزیده و مستجاب الدعوه باز می گردد.

۱۱۷ - دیدار مؤمنان

وَمَنْ مَشَى زَائِراً لِأَخِيهِ فَلَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى مَنْزِلِهِ عِشْرُونَ مِائَةً أَلْفٍ رَقَبَةٍ وَ يُرْفَعُ لَهُ مِائَةُ أَلْفٍ دَرَجَةٍ وَ يُمْحَى عَنْهُ مِائَةُ أَلْفٍ سَبْعِيْنَ وَ يُكْتَبُ لَهُ مِائَةُ أَلْفٍ حَسَنَةٍ، فَقِيلَ لِأَبِي هُرَيْرَةَ: أَلَيْسَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: مَنْ أَعْتَقَ رَقَبَةً فَهِيَ فِتْدَاؤُهُ مِنَ النَّارِ؟ قَالَ: ذَلِكَ كَذَلِكَ. يَا رَسُولَ اللَّهِ قُلْتَ كَذَا وَ كَذَا؟ قَالَ: نَعَمْ وَلَكِنْ يُرْفَعُ لَهُ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ فِي كُنُوزِ عَرْشِهِ.

و کسی که برای دیدار برادرش گام بردارد، تا وقتی که به منزلش باز گردد در برابر هر گامی که برمی دارد، پاداش آزاد کردن صد هزار بنده برایش خواهد بود، صد هزار درجه بالا می رود، صد هزار گناهش پاک می شود و صد هزار کار نیک برایش نوشته می شود. از «ابی هریره» پرسیدند آیا رسول خدا صلی الله علیه و آله فرموده اند: کسی که بنده ای را آزاد کند، همین بهای آزادی او از جهنم است؟ «ابی هریره» پاسخ داد: ما نیز همین

مطلب را از رسول خدا صلی الله علیه و آله پرسیدیم. آن حضرت فرمود: بله (این سخن از من است) و علاوه بر این (ثواب)، درجات او نزد خداوند در گنج های عرشش بالا می رود.

۱۱۸ - قرائت خالصانه

وَمَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ ابْتِغَاءً وَجِهَ اللَّهُ وَتَفَقُّهَا فِي الدِّينِ كَانَ لَهُ مِنَ الثَّوَابِ مِثْلُ جَمِيعِ مَا يُعْطَى الْمَلَائِكَةُ وَالْأَنْبِيَاءُ وَالْمُرْسَلُونَ.

و کسی که به خاطر رضایت خدا و فهم دین، قرآن بیاموزد، ثوابی به اندازه تمام آن چه به فرشتگان، پیامبران و رسولان می دهند، خواهد داشت.

۱۱۹ - قرائت غیر خالصانه

وَمَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ رِيَاءً وَسُمِعَهُ لِيْمَارِي بِهِ السُّفَهَاءُ وَيَبَاهِي بِهِ الْعُلَمَاءُ وَيَطْلُبُ بِهِ الدُّنْيَا بَدَدَ اللَّهُ عِزَّ وَجَلَّ عِظَامَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَمْ يَكُنْ فِي النَّارِ أَشَدَّ عَذَابًا مِنْهُ وَلَيْسَ نَوْعٌ مِنْ أَنْوَاعِ الْعَذَابِ إِلَّا وَيُعَذَّبُ بِهِ مِنْ شِدَّةِ غَضَبِ اللَّهِ عَلَيْهِ وَسَخَطِهِ.

و کسی که به خاطر ریا و خودنمایی و برای مجادله با کم خردان، فخرفروشی به علماء و رسیدن به دنیا، قرآن را بیاموزد، خداوند عزوجل در روز قیامت استخوان هایش را پراکنده می نماید و عذاب کسی در جهنم سخت تر از او نخواهد بود و خداوند آن قدر از او خشمگین و بر او غضبناک است که هیچ نوع عذابی نباشد جز اینکه او بدان عذاب می شود.

۱۲۰ - قرآن آموزی

وَمَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَتَوَاضَعَ فِي الْعِلْمِ وَعَلَّمَ عِبَادَ اللَّهِ وَهُوَ يُرِيدُ مَا عِنْدَ اللَّهِ لَمْ يَكُنْ فِي

الْجَنَّةِ أَكْبَرُ ثَوَابًا مِنْهُ وَلَا أَكْبَرُ مَنْزِلَةً مِنْهُ وَلَمْ يَكُنْ فِي الْجَنَّةِ مَنْزِلَةٌ وَلَا دَرَجَةٌ رَفِيعَةٌ وَلَا نَفِيسَةٌ إِلَّا كَانَ لَهُ فِيهَا أَوْفَرُ النَّصِيبِ وَأَشْرَفُ الْمَنَازِلِ.

و کسی که برای رسیدن به پاداش خداوند قرآن بیاموزد، در علم تواضع نماید و به بندگان خدا بیاموزد، ثواب هیچ کسی در بهشت بیش تر از او نبوده و مقام کسی نیز بالاتر از او نخواهد بود در بهشت، منزل و درجه بالا و باارزشی نیست مگر این که او کامل ترین بهره ها و بهترین منازل را در آن خواهد داشت.

۱۲۱ - علم آموزی؛ علم و عالم

أَلَمْ أَوْفَى بِالْعِلْمِ خَيْرًا مِنَ الْعَمَلِ وَمَلَائِكَةُ الدِّينِ الْوَرَعُ، أَلَا وَأَنَّ الْعَالِمَ مَنْ يَعْمَلُ بِالْعِلْمِ وَإِنْ كَانَ قَلِيلَ الْعَمَلِ، أَلَا وَلَا تُحَقَّرَنَّ شَيْئًا وَإِنْ صَغُرَ فِي أَعْيُنِكُمْ فَإِنَّهُ لَا صَغِيرَةَ بِصَغِيرِهِ مَعَ أَصْرَارٍ وَلَا بَكِيرَةَ مَعَ الْإِسْتِغْفَارِ، أَلَا وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ سَائِلُكُمْ عَنْ أَعْمَالِكُمْ حَتَّى مَسَّ أَحَدِكُمْ ثَوْبٌ أَحْيَاهُ بِإِضْبَاعِهِ، فَمَا عَلَّمُوا عِبَادَ اللَّهِ أَنَّ الْعَبْدَ يُبْعَثُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى مَا مَاتَ، وَقَدْ خَلَقَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ الْجَنَّةَ وَالنَّارَ فَمَنْ اخْتَارَ النَّارَ عَلَى الْجَنَّةِ انْقَلَبَ بِالْحَيَبِ.

و بدانید که بی شک علم بهتر از عمل است و ملائک دین، ورع (پرهیز از محرمات و شبهات) می باشد. و بدانید که بدون شک عالم کسی است که به علم خود عمل کند، گرچه عملش کم باشد. و مبادا گناهی را کوچک شمارید، گرچه به نظر شما کوچک باشد. زیرا بدون تردید هیچ گناه کوچکی با تکرار آن کوچک نبوده و هیچ گناه بزرگی با استغفار، بزرگ نمی باشد. بدانید که بدون شک خداوند عزوجل از همه اعمال شما

می پرسد. حتی این که اگر شما با انگشت به لباس برادر خود دست زده باشید. ای بندگان خدا بدانید که بی شک، بندگان خدا در روز قیامت با همان عقایدی که با آن از دنیا رفته اند، از قبر برمی انگیزاند.

۱۲۲ - پیمودن راه حق

وَمَنْ اخْتَارَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ وَانْقَلَبَ بِالْفَوْزِ لِقَوْلِ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ «فَمَنْ زُحِرَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ».

و کسی که بهشت را انتخاب کند، رستگار می شود. زیرا خداوند عزوجل می فرماید: «کسی را که از آتش دورش کنند و وارد بهشتش کنند، قطعاً رستگار می شود.»

۱۲۳ - جهاد

أَلَا وَإِنَّ رَبِّيَ أَمَرَنِي أَنْ أُقَاتِلَ النَّاسَ حَتَّى يَقُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ فَإِذَا قَالُواهَا اعْتَصِمُوا مِنِّي دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالُهُمْ إِلَّا بِحَقِّهَا وَحِسَابُهُمْ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.

و بدانید که بی شک، خداوند به من دستور داده است که با مردم نبرد نمایم تا بگویند «لا اله الا الله». و هنگامی که این سخن را گفتند، جان و مالشان از جانب من حفظ می شود، مگر به حق؛ و حساب آن ها با خداوند عزوجل است.

۱۲۴ - بیان احکام

أَلَا وَإِنَّ اللَّهَ جَلَّ اسْمُهُ لَمْ يَدْعُ مِمَّا يُحِبُّهُ إِلَّا وَقَدْ بَيَّنَّهُ لِعِبَادِهِ وَلَمْ يَدْعُ شَيْئاً مِمَّا يَكْرَهُهُ إِلَّا وَقَدْ بَيَّنَّهُ لِعِبَادِهِ وَنَهَاهُمْ عَنْهُ «لِيُهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيِيَ مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ».

و بدانید که به راستی خدایی که نامش بزرگ باد، تمام چیزهایی را که دوست داشته است، برای بندگانش بیان نموده و تمام چیزهایی را که از آن‌ها متنفر بوده است، برای مردم اعلام نموده و مردم را از آن‌ها نهی نموده است؛ تا کسانی که هلاک می‌شوند، با شناخت هلاک شوند و کسانی که زنده می‌شوند، نیز با شناخت زنده شوند.

۱۲۵ - پاداش مناسب کردار و عاقبت بدی‌ها

أَلَا وَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَا يَظْلِمُ وَلَا يُجَاوِزُهُ ظُلْمٌ وَهُوَ بِالْمِزْصَادِ: لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى، مَنْ أَحْسَنَ فَلِنَفْسِهِ. وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ.

و بدانید که بر راستی خداوند ظلم نموده و از هیچ ظلمی هم نمی‌گذرد. و در کمین گاه است تا کسانی را که بدی می‌کنند، به خاطر اعمال‌شان مجازات نموده و نیکوکاران را با نیکی پاداش دهد. کسی که خوبی کند، به نفع خودش است.

و کسی که بدی کند به زیان خود اوست و خداوند هیچ ظلمی نسبت به بندگانش روا نمی‌دارد.

۱۲۶ - خبر از ارتحال خود

يَا أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّهُ قَدْ كَبَّرَ سِتِّي وَدَقَّ عَظْمِي وَأَنهَدَمَ جِسْمِي وَنُعَيْتُ إِلَى نَفْسِي مِنْ رَبِّي وَاقْتَرَبَ أَجَلِي وَأَشْتَدَّ مِنِّي الشُّوقُ إِلَى لِقَاءِ رَبِّي وَلَا أَظُنُّ إِلَّا وَأَنَّ هَذَا آخِرُ الْعَهْدِ مِنِّي وَمِنْكُمْ فَمَا دُمْتُ حَيًّا فَصَدِّ تَرُونِي فَإِذَا مِتُّ فَاللَّهُ خَلِيفَتِي عَلَى كُلِّ مُؤْمِنٍ وَمُؤْمِنَةٍ وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

ای مردم! سنّ من بالا رفته، استخوانم نازک شده، بدنم از بین رفته و خبر وفاتم را شنیده ام. آجلم نزدیک شده و شوق من به ملاقات پروردگارم افزون شده است. گمان می کنم این آخرین دیدار عمومی من و شما باشد. تا زنده ام مرا می بینید و هنگامی که از این دنیا رفتم، هر مرد و زن مؤمنی را به خدا می سپارم. والسلام علیکم ورحمه الله وبرکاته.

۱۲۷- درب توبه

فَابْتَدَرَ إِلَيْهِ رَهْطٌ مِنَ الْأَنْصَارِ قَبْلَ أَنْ يَنْزَلَ وَكُلُّهُمْ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَنَحْنُ جَعَلْنَا اللَّهَ فِدَاكَ بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي وَنَفْسِي لَكَ الْفِدَاءُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ يَقُومُ لِهَذِهِ الشَّدَائِدِ وَكَيْفَ الْعَيْشُ بَعْدَ هَذَا الْيَوْمِ؟ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ: وَأَنْتُمْ فِدَاكُمْ أَبِي وَأُمِّي إِنِّي قَدْ نَارَلْتُ رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ فِي أُمَّتِي فَقَالَ لِي: بَابُ التَّوْبَةِ مَفْتُوحٌ حَتَّى يُنْفَخَ فِي الصُّورِ.

در این هنگام عده ای از انصار پیش دستی کرده و قبل از این که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله (از منبر) پایین بیاید، همگی عرضه داشتند: ای رسول خدا! خداوند ما را فدای تو گرداند. پدر، مادر و جان ما فدای تو باد ای رسول خدا! چه کسی این مصیبت ها را می تواند تحمل کند. زندگی ما پس از این چگونه خواهد بود؟ رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: پدر و مادرم فدای شما. از خداوند عزوجل برای امّتم تخفیف خواستم خدای متعال به من فرمود: در توبه تا زمانی که در صور دمیده شود (روز قیامت) باز است.

۱۲۸- زمان توبه

ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَقَالَ: إِنَّهُ مَنْ تَابَ قَبْلَ مَوْتِهِ بِسَنَةِ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ، ثُمَّ قَالَ:

وَإِنَّ السَّنَةَ لَكَثِيرَةٌ، مَنْ تَابَ قَبْلَ أَنْ يَمُوتَ بِشَهْرِ تَابِ اللَّهِ عَلَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: شَهْرٌ لَكَثِيرٌ، مَنْ تَابَ قَبْلَ مَوْتِهِ بِجُمُعَةٍ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: وَجُمُعَةٌ كَثِيرَةٌ، مَنْ تَابَ اللَّهُ قَبْلَ أَنْ يَمُوتَ يَوْمَ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ ثُمَّ قَالَ: وَإِنَّ السَّاعَةَ لِلْكَثِيرَةِ وَيَوْمٌ كَثِيرٌ، مَنْ تَابَ قَبْلَ أَنْ يَمُوتَ بِسَاعَةٍ تَابَ اللَّهُ عَلَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: مَنْ تَابَ وَقَدْ بَلَغَتْ نَفْسُهُ هَذِهِ - وَأَوْمَأَ بِيَدِهِ إِلَى حَلْقِهِ تَابَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَلَيْهِ. قَالَ: ثُمَّ نَزَلَ فَكَانَتْ آخِرَ خُطْبِهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ حَتَّى لَحِقَ بِاللَّهِ عَزَّوَجَلَّ.

آن گاه رسول خدا صلی الله علیه و آله به ما رو کرده و فرمود: بی تردید، کسی که یک سال پیش از مرگش توبه کند، خداوند توبه او را می پذیرد. سپس فرمود: بی شک و تردید، یک سال زیاد است. کسی که یک ماه پیش از مرگ توبه کند، خداوند توبه او را می پذیرد. آن گاه فرمود: بی شک و تردید، یک ماه زیاد است. سپس فرمود: کسی که یک جمعه پیش از مرگ توبه کند، خداوند توبه او را می پذیرد. سپس فرمود یک جمعه بسیار است. کسی که یک روز پیش از مرگ توبه کند، خداوند توبه او را می پذیرد. سپس فرمود یک روز زیاد است. کسی که یک ساعت پیش از مرگ توبه کند، خداوند توبه او را می پذیرد. سپس فرمود: بی شک و تردید، یک ساعت زیاد است. کسی که جانش به این جا - و به گلوی خود اشاره نمودند - برسد و توبه کند، خداوند عَزَّوَجَلَّ توبه او را می پذیرد. (راوی) گوید: در این جا رسول خدا صلی الله علیه و آله (از منبر) پایین آمدند. و این آخرین سخنرانی رسول خدا صلی الله علیه و آله قبل از پیوستن به خداوند عَزَّوَجَلَّ بود. (۱)

ص: ۷۸

۱- ثواب الأعمال وعقاب الأعمال: ۳۳۰ - ۳۴۷؛ ثواب الأعمال وعقاب الأعمال: ابوجعفر محمد بن علی بن الحسین بن بابویه قمی ۳۸۱ هق مکتبه الصدوق / تهران / سال چاپ ۱۳۹۱.

از دقت در این دو خطبه، به دست می آید که:

۱. رسول خداصلی الله علیه وآله در زندگی همواره یک خط و جهت را می پیموده است. خط و جهت جلب رضای خدا و اجرای بی چون و چرای دستورات او، که هرگز لحظه ای از خدا غافل نبوده و هرگز لحظه ای در اجرای دستورات کوتاهی نورزیده است.

۲. آنچه در اولین خطبه خود به عنوان منویات الهی بر زبان آورد در همان صراطی قرار دارد که در آخرین خطبه خود ابراز نموده است.

۳. آن حضرت، همواره خیر و سعادت ما را آرزومند بوده، همه راه های دست یابی به هدایت را برای ما معرفی و تبیین نموده است.

۴. آنچه در آخرین خطبه روی آن ها انگشت نهاده است نشان می دهد که دین او دین بشریت بوده و آیین او آیین همه انسان هاست و تا پایان زندگی دنیوی انسان ها اعتبار دارد؛ یعنی پیامبری پس از او نخواهد آمد و دین دیگری نخواهد درخشید و گرنه، در آخرین خطبه، اشاره ای به آیین و دین و پیامبر بعد از خود می کرد.

۵. به گونه ای اکید از ما خواسته است تا در صراط او ثابت قدم بمانیم و از راه هدایت بخش او غافل نگردیم.

۶. خطبه های نماز جمعه که جایگاه ویژه ای در فرهنگ اسلامی دارد باید چه اهدافی را تعقیب کند. پیامبرصلی الله علیه وآله از همه ائمه جمعه ها خواسته است تا از مسائل اخلاقی، اجتماعی، سیاسی، عقیدتی مردم غافل نباشند.

۷. رسول خداصلی الله علیه وآله در این خطبه ها، مسائل بسیار سرنوشت ساز و حیاتی جامعه را مورد توجه قرار داده است.

خطبه پیامبر صلی الله علیه وآله روز جنگ احد

خطبه پیامبر صلی الله علیه وآله روز جنگ احد (۱)

- ۱- يَا أَيُّهَا النَّاسُ، أَوْصِيكُمْ بِمَا أَوْصَانِي بِهِ اللَّهُ فِي كِتَابِهِ مِنَ الْعَمَلِ بِطَاعَتِهِ وَالتَّنَاهِي عَنِ مَحَارِمِهِ،
- ۲- ثُمَّ إِنَّكُمْ الْيَوْمَ بِمَنْزِلِ أَجْرٍ وَذُخْرِ لِمَنْ ذَكَرَ الَّذِي عَلَيْهِ تُمْ وَطَنَ نَفْسَهُ عَلَى الصَّبْرِ وَالْيَقِينِ، وَالْجِدِّ وَالنَّشَاطِ،
- ۳- فَإِنَّ جِهَادَ الْعَدُوِّ شَدِيدٌ كَرِيهُ، قَلِيلٌ مَنْ يَصْبِرُ عَلَيْهِ إِلَّا مَنْ عَزَمَ لَهُ عَلَى رُشْدِهِ.
- ۴- إِنَّ اللَّهَ مَعَ مَنْ أَطَاعَهُ وَإِنَّ الشَّيْطَانَ مَعَ مَنْ عَصَاهُ.
- ۵- فَاسْتَفْتِحُوا أَعْمَالَكُمْ بِالصَّبْرِ عَلَى الْجِهَادِ.
- ۶- وَالتَّمَسُوا بِذَلِكَ مَا وَعَدَكُمُ اللَّهُ.
- ۷- وَعَلَيْكُمْ بِالَّذِي أَمَرَكُم بِهِ.
- ۸- فَإِنِّي حَرِيصٌ عَلَى رُشْدِكُمْ.
- ۹- إِنَّ الْإِخْتِلَافَ وَالتَّنَازُعَ وَالتَّثَبُّيْتَ مِنْ أَمْرِ الْعَجْزِ وَالضَّعْفِ. هُوَ مِمَّا لَا يُحِبُّهُ اللَّهُ وَلَا يُعْطَى عَلَيْهِ النَّصْرَ وَلَا الظَّفَرَ.
- ۱۰- يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ فِ فِي صَدْرِي: أَنَّ مَنْ كَانَ عَلَى حَرَامٍ فَرَّغَ عَنْهُ ابْتِغَاءَ مَا عِنْدَ اللَّهِ غَفَرَ اللَّهُ ذَنْبَهُ.

ص: ۸۰

١١ - وَمَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَمَلَائِكَتُهُ عَشْرًا.

١٢ - وَمَنْ أَحْسَنَ مِنْ مُسْلِمٍ أَوْ كَافِرٍ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ فِي عَاجِلِ دُنْيَاهُ أَوْ آجِلِ آخِرَتِهِ

١٣ - وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَعَلَيْهِ الْجُمُعَةُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ إِلَّا صَبِيًّا أَوْ امْرَأَةً أَوْ مَرِيضًا أَوْ عَبْدًا مَمْلُوكًا.

١٤ - وَمَنْ اسْتَغْنَى عَنْهَا اسْتَغْنَى اللَّهُ عَنْهُ وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ.

١٥ - مَا أَعْلَمُ مِنْ عَمَلٍ يُقَرَّبُكُمْ إِلَى اللَّهِ إِلَّا وَقَدْ أَمَرْتُكُمْ بِهِ وَلَا أَعْلَمُ مِنْ عَمَلٍ يُفَرِّقُكُمْ إِلَى النَّارِ إِلَّا وَقَدْ نَهَيْتُكُمْ عَنْهُ.

١٦ - وَإِنَّهُ نَفَثَ فِي رُوعِي الرُّوحَ الْأَمِينُ: أَنَّهُ لَنْ تَمُوتَ نَفْسٌ حَتَّى تَسْتَوِفِيَ أَقْصَى رِزْقِهَا لَا يَنْقُصُ مِنْهُ شَيْءٌ وَإِنْ أَبْطَأَ عَنْهَا.

١٧ - فَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ وَأَجْمِلُوا فِي طَلَبِ الرِّزْقِ، وَلَا يَحْمِلَنَّكُمْ اسْتِئْطَاؤُهُ أَنْ تَطْلُبُوهُ بِمَعْصِيَةِ رَبِّكُمْ، فَإِنَّهُ لَا يُقَدِّرُ عَلَى مَا عِنْدَهُ إِلَّا بِطَاعَتِهِ. (١)

١٨ - وَقَدْ بَيَّنَّ لَكُمْ الْحَلَالَ وَالْحَرَامَ، غَيْرَ أَنَّ بَيْنَهُمَا شُبُهًا مِنَ الْأَمْرِ لَمْ يَعْلَمَهَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ إِلَّا مِنْ عَصَمٍ.

١٩ - فَمَنْ تَرَكَهَا حَفِظَ عِرْضَهُ وَدِينَهُ.

٢٠ - وَمَنْ وَقَعَ فِيهَا كَانَ كَالزَّاعِي إِلَى جَنْبِ الْحِمَى أَوْشَكَ أَنْ يَقَعَ فِيهِ، وَلَيْسَ مَلِكٌ إِلَّا وَلَهُ حِمَى، أَلَا وَإِنَّ حِمَى اللَّهِ مَحَارِمُهُ.

٢١ - وَالْمُؤْمِنُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ كَالرَّأْسِ مِنَ الْجَسَدِ، إِذَا اشْتَكَى تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ، وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ. (٢)

ص: ٨١

١- بحار الانوار ج ٢٠ ص ١٢٥ ش آخر تا ص ١٢٧ س ٥.

٢- شرح نهج البلاغه - ابن ابي الحديد ج ١٤ ص ٢٣٢ س ١٢ تا ص ٢٣٣ س ١٢.

ترجمه خطبه رسول خداصلی الله علیه وآله در جنگ احد

در این جا تنها به ذکر خطبه «جنگ اُحُد» توسط رسول خداصلی الله علیه وآله بسنده می کنیم. خطبه ای جامع که بسیاری از جلوه های فرهنگی است. خطبه ای که در زمانی بسیار حساس و در مکانی بسیار سرنوشت ساز ایراد گشت. در هنگام شعله وری «جنگ» معروف «اُحُد» آن گاه که دو گروه از جنگاوران اسلام و کفر در مقابل یکدیگر صف آرایی کرده بودند در آن، موقعیت ویژه، این خطبه ایراد شد. پیامبرصلی الله علیه وآله از جا برخاست و این چنین فرمود:

۱ - ای مردم شما را به همان چیزهایی که خداوند متعال در قرآن خود سفارش آن را به من کرده است سفارش می کنم. و سفارش خداوند بزرگ به من در قرآن عمل به دستوراتش و دوری از گناهان است.

۲ - شما ای مردم اکنون که برای نبرد با دشمن (در احد) آمده اید از نظر ثواب و پاداش همانند کسی هستید که مصیبت ها و بلاهای وارده بر خودش را به یاد آورد اما نفس خویش را بر بردباری و یقین و اطمینان به خداوند وادار کند و با نشاط به کار و کوشش ادامه دهد.

۳ - زیرا جنگ با دشمن درد و رنجش بسیار است و کسانی که بتوانند بر چنین سختی هایی بردبار باشند اندک اند، مگر کسانی که اراده خداوند بر هدایت آنها تعلق گرفته باشد.

۴ - همانا خداوند با کسانی که مطیع اوامرش باشند همراه است و شیطان نیز با معصیت کاران همراه است.

۵- پس با مقاومت و صبر بر سختی های نبرد، درهای پیروزی را به روی خود باز کنید.

۶- و با این کارت‌تان به آنچه که خداوند وعده داده بود دسترسی پیدا کنید.

۷- و به دنبال چیزی باشید که خداوند دستور انجام آن را داده است.

۸- زیرا من به شدت آرزومند هدایت شمایم.

۹- پس خداوند نزاع و درگیری و مانع تراشی (برای جهاد) به خاطر عجز و ناتوانی را خدا دوست ندارد و با وجود آن یاری و پیروزی را نصیب نمی کند.

۱۰- ای مردم! به دلم برات شده است که هر کس بر کار حرام اسرار کند خداوند رابطه خود را با او قطع می کند و هر کس از معصیت و حرام دوری کند خداوند گناهان او را می آمرزد.

۱۱- و هر کس بر من درود فرستد؛ خداوند و فرشتگان ده برابر بر او درود می فرستند.

۱۲- و هر کس نسبت به مسلمان یا کافری احسان و نیکی کند. پاداش او چه در فوریت دنیایی و چه در آینده آخرتی با خداست.

۱۳- و هر کس به خدا و پیامبرش ایمان دارد بر او واجب است در روز جمعه نماز جمعه بخواند مگر اینکه کودک یا زن یا مریض باشد و یا برده زر خرید باشد که بر این گروه از افراد نماز جمعه واجب نیست.

۱۴- و هر کس خود را از نماز جمعه بی نیاز بداند خداوند از او بی نیازی می جوید و پروردگار بی نیاز ستوده است.

۱۵ - هیچ عملی که شما را به خدا نزدیک کند وجود ندارد، مگر این که من دستورات انجام آن را به شما داده ام . و هیچ عملی که شما را به آتش جهنم نزدیک می کند وجود ندارد مگر این که من شما را از آن بر حذر داشته ام.

۱۶ - جبرئیل در دلم وارد کرد (به من گفت) که هیچ انسانی تا همه سهمیه رزق و روزیش را نخورد؛ هر چند سال هم که طول بکشد، نمی میرد و زنده می ماند.

۱۷ - پس از خدا بترسید و برای به دست آوردن روزی، درست حرکت کنید و از راه حلال بروید و تأخیر در رسیدن روزی و ادارتان نکنند که از راه حرام و معصیت به دنبال روزی بروید. زیرا هیچ کس جز با طاعت و پیروی از خداوند نمی تواند به آن چه که در نزد خداست برسد.

۱۸ - و خدا هم که برایتان حلال و حرام را بیان کرده است. البته در این میان، احکام و امور مشتبه و احکام دو پهلویی وجود دارد که بسیاری از مردم نمی توانند آن را درک کنند. مگر کسانی که خداوند آنان را از افتادن در شبهات نگاه دار باشد.

۱۹ - و هر کس از فرو افتادن در شبهات دوری کرد آبرویش و دینش را حفظ کرده است.

۲۰ - و هر کس گرفتار شبهات شود همانند چوپانی است که به مناطق خطر و ممنوعه نزدیک شود و دور نیست که سقوط کند و گرفتار شود، هر پادشاه و حاکمی را که بنگری محدوده ای ممنوعه (خط قرمز) دارد که

دیگران باید نسبت به آن حریم نگه دارند. آگاه باشید که خط قرمز و محدوده ممنوعه خداوند محرمات خداست. پس از معصیت و ارتکاب حرام پرهیز کنید.

۲۱- یک فرد مؤمن نسبت به برادر مؤمنش همانند سر برای جسم است که اگر دردی را ابراز کند و آزرده شود همه اعضاء از آن درد آزرده اند. درود بر شما مردم.

ص: ۸۵

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

